GLASILO DELAVCEV INDUSTRIJSKIH MONTAŽNIH PODJETIJ

GLASNIK

JUNIJ 1988, ŠTEVILKA 6, LETO XXII

IMP Glasnik izdaja Delavski svet sozda IMP — Industrijska montažna podjetja v 7.200 izvodih. Uredništvo: Ljubljana, Likozarjeva 6, telefon (061) 321-043. Glavni in odgovorni urednik je Janez Votek. Člani odbora za obveščanje sozda IMP so: Ladislav Abraham, Anka Brezec, Aleš Fujan, Bojan Germovšek, Dušan Hočevar, Vinko Jager, Dragica Janežič, Jože Kovač (predsednik), Biserka Lazar, Marija Leskovar, Joži Pipp, Majda Slapar, Silva Škoda, Tomaž Štrakl, Helga Volk, Primož Zupančič, Marjan Žnidaršič. Tiska Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Nenaročenih rokopisov ne vračamo. Po mnenju Sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 26. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Kitajsko tržišče

Daleč in blizu!

Kitajska nam je vse bližja, ali pa vse bolj oddaljena. Človek nima pravega občutka za to deželo, čeprav smo zadnje čase kar okupirani z njeno bližino in oddaljenostjo hkrati. Takorekoč na dlani, bolje pred očmi sta nam dva medijska dogodka in kulturna hkrati, film Zadnji kitajski cesar – film leta v vseh ozirih in pa Kitajska razstava dveh dinastij. Oba medijska dogodka sta pritegnila širok krog publike, ki jo ta dežela s svojo specifiko zanima.

Povsem drugačen odnos pa imajo do te dežele poslovneži, ki v njej vidijo »potrošni rezervoar« brez dna in na razne načine poskušajo vliti svoj »piskerček« olja v ta »rezervoar«, da tega ne bi storili drugi. V poslovnem svetu še zmeraj velja rek: »Kdor prej pride, prej melje.« Na ta izziv ni ostal povsem imun tudi IMP, še posebej delovna organizacija Iko, ki išče različne poti prodora na ta trg. V lanskem letu se je v Kitajski mudil direktor te organizacije Rudolf Bukovac, ki pravi, da se o Kitajski in možnosti prodora na to tržišče ne kaže posebej pogovarjati, saj vemo, kaj Kitajska pomeni tako geografsko, kot tudi po številu prebivalcev. Na osnovi tega so se v Iku lotili iskanja možnosti prodora na to tržišče, ki mora biti organizirano in enotno, ne samo na ravni podjetja, ampak na ravni države, kajti drugače se na tem trgu zgubiš, enostavneje rečeno zvodeniš. Zato so navezali tesnejše stike s poslovno skupnostjo Yugoagrar, ki deluje v okviru Splošnega združenja za kmetijsko in prehrambeno industrijo. Naloga te skupnosti je priprava skupnih ponudb in opravljanje inženiring storitev ter svetovalnih poslov za izvoz bioloških reprodukcijskih materialov, projektiranje, graditev objektov in dobavo opreme za tehnološke linije na področju živinoreje, rastlinske proizvodnje ter prehrane.

»Skupnost bo v okviru poslovnega inženiringa v Pekingu obdelala določen del tega tržišča in pripravila oceno ponudb v vrednosti 4,5 milijona dolarjev. Poudariti moram, da v okviru te skupnosti ne vidimo samo možnosti plasmaja naših izdelkov, ampak izdelkov in opreme celotnega sistema, zato smo tudi predlagali delavskemu svetu sozda, da delovne organizacije obravnavajo predlog in dajo soglasje k vključitvi celega sistema v to poslovno skupnost. Hkrati pa je s tem odprta možnost nastopa drugim delovnim organizacijam z območja Slovenije, da se preko IMP-ja vključujejo v nastop na kitajskem trgu prek te poslovne skupnosti, seveda ob plačilu določenih stroškov. Iz programa ponudbe je razvidno, da je poleg opreme za prehrambeno industrijo možno plasirati tudi opremo s področja energetike za izgradnjo velikih toplotnih sistemov in opremo s področja klimatizacije. Do danes je združenih v to skupnost 18 organizacij. Stroški za poslovno skupnost, ki bi jih moral pokriti IMP, so 4000 dolarjev ali v dinarski protivrednosti 3,5 milijona dinarjev, kar po naši oceni to ne bi smela biti velika obremenitev za IMP. Nedvomno je, da moramo storiti vse, da nas kitajski trg spozna in se prepriča o naši kakovosti, kajti le tako bomo lahko tržili,« pravi Rudolf Bukovac.

Sečuan

Konec prejšnjega meseca je bil pod pokroviteljstvom gospodarske zbornice Slovenije na Brdu pri Kranju dvodnevni seminar za slovenske gospodarstvenike, ki sta ga vodila dva gospodarstvenika iz pokrajine Sečuan in sicer generalni direktor izvozno-uvozne korporacije z 200 podjetji in 400.000 zaposlenimi Zheng Henghaugu in Xin Wena, predstavnik gospodarske zbornice Sečuana, ki je predsednik združenja za gospodarsko informiranje in komiteja za mednarodno izmenjavo. V času seminarja so se kitajski predstavniki mudili v Iku, kjer so si ogledali proizvodnjo v treh tozdih, opravljena pa sta bila tudi dva poslovna pogovora. V času njihovega bivanja so v Iku pripravili projektno dokumentacijo za ogrevanje stanovanjskih objektov (za 12, 26, 36 stanovanj). Pri prvem projektu je bila ponujena možnost ogrevanja s pomočjo plinskih kotlov, ki jih je začel izdelovati Itak, za to rešitev so se sečuanski predstavniki tudi posebej zanimali, ker Sečuan razpolaga z velikimi količinami zemeljskega plina. Ponujena jim je bila tudi rešitev z različnimi možnostmi ogrevanja. Hkrati so se dogovorili, da pridejo konec avgusta v Iko kitajski projektanti, za področje ogrevanja in klimatizacije. V času tega obiska pričakujejo, da se bodo konkretneje dogovorili o možnostih nadaljnjega sodelovanja. V Iku vidijo veliko možnosti na tem trgu, ker bi lahko ponudili celovite rešitve daljinskega ogrevanja, ki jih na Kitajskem do sedaj niso uporabljali. V tem planskem obdobju pa so si zastavili za cilj izgradnjo sistemov za daljinsko ogrevanje.

»Poleg teh dogovorov vidimo velike možnosti, ker so se predstavniki naše republike in Sečuana dogovorili o navezavi tesnejših stikov na vseh področjih, hkrati smo zvedeli, da se na Kitajskem spreminja zakonodaja, ki daje večjo samostojnost poslovnim subjektom. Podjetja po novi zakonodaji poslujejo na samostojnem obračunu, skrbijo za svoj razvoj in sama izbirajo poslovne partnerje,« nam je za konec povedal Rudi Bukovac.

J. Votek

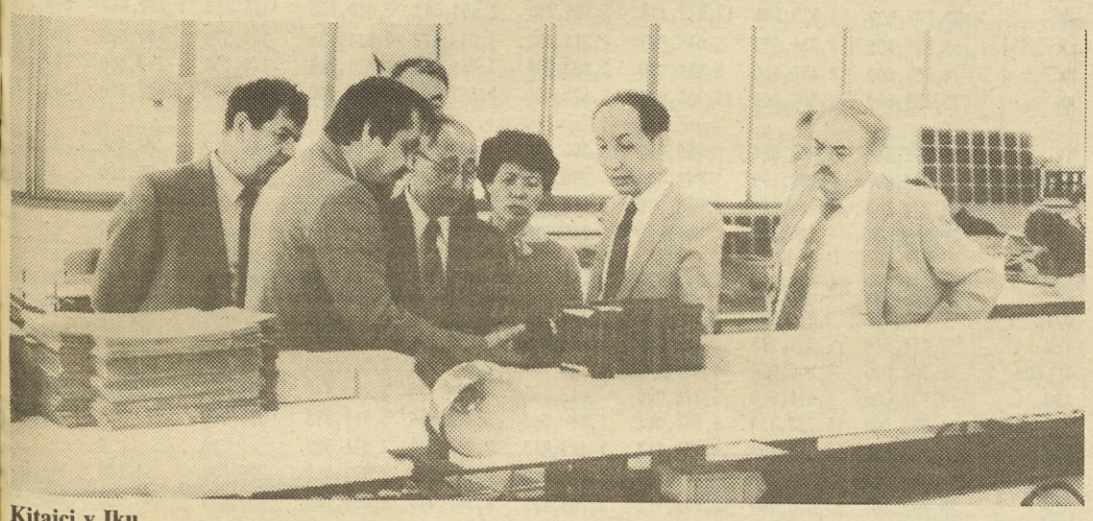

Kitajci v Iku

Samomor na obroke!

Tema tega zapisa se je ponudila sama po sebi, še posebej ko so se napovedovana pričakovanja potrdila na empirični ravni. Poleg opozarjanja na sestankih raznih organov sozda, mi je prišlo v roke nekaj internih glasil naših delovnih organizacij, ki se v vseh, posebej v montažnih, organizacijah srečujejo s pomanjkanjem del, ki ponekod dosegajo tudi do 40 odstotkov manj del kot je bilo načrtovano. Na tej osnovi so v vseh ozdih sprejeli določene ukrepe, za katere pa je vprašanje, če bodo bistveno spremenili nastali položaj. V nekaterih organizacijah so skrajšali delovnik, v drugih to rešujejo drugače, vsi pa si prizadevajo najti ustrezne rešitve.

Resda je posredno s pomanjkanjem del ogrožena socialna varnost delavcev, za katero je treba nujno najprej poskrbeti vendar ne za vsako ceno. Časi so že taki, da se ne izplača pridobiti dela zato, da boš delal. Sprejeti delo pod vsako ceno se mi zdi popoln nesmisel. Res je, da se s tem izogneš trenutnim socialnim stresom, ki so za vodilne delavce zelo neprijetna zadeva, čeprav so za sedanji položaj v dobrih (vsaj dosedaj dobrih) delovnih organizacijah najmanj krivi. Ali pa tudi so! To pa zato, ker je bila njihova »poslovna filozofija« preveč enostransko usmerjena in »potopa države« niso jemali preveč resno in se ustrezno organizirali. K temu pa je verjetno prispevala dokajšnja organizacijska togost sistema, kot celote, ki se enostavno ni dovolj učinkovito prilagajal nastalemu položaju.

Sicer se človek s tem ne bi niti ukvarjal, če ne bi zbodla informacija o dokaj čudnih pogojih, ki jih je postavil SCT za izvajanje del v Saturnusu. Pogoji, na katere je opozoril Vili Semolič, pomenijo SAMOMOR na dolgi rok. Skratka odločili smo se za počasno umiranje, umiranje po dozah, kot se to dogaja z narkomani, ki se prijetno počutijo ob prvi majhni dozi, potem pa potrebujejo čedalje večjo dozo, dokler ne propadejo. Tako se lahko zgodi tudi z nami, ki nas je zaslepil prijeten občutek, da imamo delo, kaj pa bo, ko se bo ta prijeten občutek vrnil kot bumerang, tega pa ne ve nihče. Pa le ni tako, nekateri že vedo, toda vprašanje je, če jih je zanesla krilatica »bo že kako«, čeprav v tem kaosu nikoli ne veš, kako bo. Ali pa so se zanesli na šok terapijo, ki pa se le pri redkih izjemah pokaže kot uspešna. Pač igra na srečo.

Pustimo sedaj ugibanja in ponazorimo prijem SCT-ja, na katerega je pristalo 5 naših organizacij. Ob podpisu pogodbe z SCT-jem za izvajanje montažnih del v Saturnusu so morale omenjene delovne organizacije vezati pri interni banki SCT-ja 55 odstotkov sredstev od vrednosti sklenjene pogodbe za dobo pet let po obrestni meri R. To pomeni, da so sredstva vezana brez realne obrestne mere. Podobno naj bi se zgodilo pri stanovanjski soseski Zupančičeva jama, kjer SCT zahteva 30 odstotni polog, podobne zahteve se pojavljajo tudi pri Kuverti, kjer pa pogodba še ni podpisana. Oglejmo si primer, če je vrednost posla na primer 100 milijonov, je polog po prej omenjenih pogojih 55 milijonov, letne obresti po velikem R (obrestna mera je 115 odstotkov) znašajo 63,250.000 dinarjev, po realni sedaj veljavni tržni obrestni meri (R + r), pa znašajo 110,550.000 dinarjev. Razlika v realnih obrestih je torej 47,300.000 dinarjev. Po tem izračunu, ki ga je pripravil Vili Semolič, organizacija izgubi 47,3 odstotka pogodbene vrednosti na račun obresti, koliko je to v petih letih, ni potrebno posebej razlagati. Poleg dela zastonj, se pri pogodbi ustvarja izguba. Preprosteje rečeno, organizacije so se odločile, da poklonijo svojo akumulacijo iz preteklih let, nekomu, ki je je v tem trenutku bolj potreben, tudi na račun svoje socialne varnosti.

Naj bo tako ali drugače, gre za veliko mero neodgovornosti in lažne socialne varnosti, ki nas lahko spravi na rob propada, če ne kar v propad, če bomo podobnim izsiljevanjem nasedali tudi v prihodnje. Ob tem pa se zastavlja še eno vprašanje, ali se sistem ne more upreti tovrstnim početjem »politično priviligiranih« firm. Takšna izsiljevanja bi terjala reakcijo sistema vsaj pri častnem razsodišču Gospodarske zbornice. Čeprav sem osebno prepričan, da bi bilo potrebno problemu dati politične dimenzije.

J. Votek

Nov delavski svet sozda

Brez razprave

V maju se je prvič sestal novoizvoljeni delavski svet sozda. Na seji so najprej delegati izvolili novega predsednika delavskega sveta, ki ga je evidentiral koordinacijski odbor sindikata sozda. Predlagan in enoglasno izvoljen je bil Vinko Kuder iz Klima montaže. Ob tej priložnosti so se delegati in vodstvo sozda zahvalili za prizadevno in požrtvovalno predsedovanje (dva mandata) dosedanjemu predsedniku Iztoku MUNIHU in mu izročili »skromno« knjižno darilce s cvetjem.

Po pregledu sklepov so delegati poslušali podrobnejše pojasnilo o lanskoletnem poslovanju, ki ga je izčrpno podal generalni direktor Franc Kumše. Po njegovem izvajanju so delegati brez pripomb in razprave poslovno poročilo tudi sprejeli. O samem poročilu tokrat ne bomo podrobneje poročali, ker smo ga objavili v prejšnji številki Glasnika. Naš namen je bil, **da povzamemo razpravo delegatov, toda tudi tega vam ne moremo posredovati, ker razprave ni bilo.**

Razpis

Na seji je delavski svet sprejel sklep o razpisu del in nalog za generalnega direktorja sozda IMP. Generalnemu direktorju bo namreč potekel mandat 31. avgusta. Delavski svet je imenoval v razpisno komisijo tri člane in sicer Martina Kosmino iz OVeja, Vero Bernetič iz Elektromonterja ter Dragico Rudolf iz PMI-ja.

Sprejet je bil tudi sklep, da delovne organizacije predlagajo člane v komisije delavskega sveta in sicer: v komisijo za planiranje in družbenoekonomske odnose, komisijo za razvojna vprašanja in komisijo za samoupravljanje. Delovne organizacije morajo posredovati delavskemu svetu predloge za odbor za obveščanje. Na predlog pravne službe pa naj ne bi imenovali delegatov v počitniško skupnost, funkcijo sveta počitniške skupnosti, naj bi zaradi poenostavitve dela opravljala deloma delavski svet sozda in koordinacijski odbor sindikata.

jv

več na 2. str.

Kultura

Kulturniki v gradbeništvu so ostali zvesti svoji tradiciji. Tudi letos so organizirali svoje kulturno srečanje, ki je bilo v Kopru. Srečanja so se vrstila ves teden. Odprli so ga, kot je to že v navadi literati, likovniki so predstavili svoja dela. Zaključili pa so ga pevci na predvečer občinskega praznika Kopra. Posnetek je s podelitve priznanj udeležencem, ko prejema priznanje predstavnica ženskega zbora IMP-ja.

Priznanja

Koledar tudi letos med najboljšimi

Strokovna žirija jugoslovanskega časopisa za trženje in tržno komuniciranje Media marketinga, je ob letošnji predstavitvi najuspešnejših tržno komunikacijskih projektov 15. maja podelila zlati znak našemu koledarju IMP-mreža.

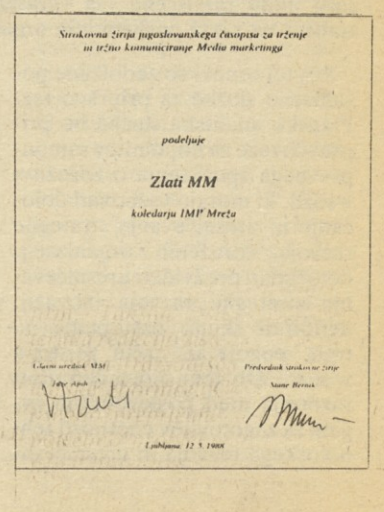

Strokovna žirija jugoslovanskega časopisa za trženje in tržno komuniciranje Media marketinga

podeljuje

Zlati MM

koledarju IMP Mreža

Ljubljana 12. 5. 1988

Sindikat

Preseganje dogem

V maju mesecu se je sestal (prvič v novi sestavi) koordinacijski odbor sindikata sozda. Delegati so se najprej pogovarjali o minulih zimskih športnih igrah in o pripravah na letne igre sozda IMP. Sprejeli so poročilo o zimskih igrah, čeprav je predstavnik organizatorja (Elektromonterja) poudaril, da nekatere organizacije še niso poravnale vseh svojih obveznosti. Ko so se dotaknili organizacije letnih iger, se je pojavilo nekaj pomislekov o smiselnosti tako velike prireditve v teh hudih časih. O tem so se pojavili nekateri predlogi o možnih novih rešitvah, vendar se bodo o tem izrekli športni referenti posameznih organizacij.

Še smo nad vodo

Osrednja točka dnevnega reda je bilo poročilo o poslovanju sozda v prvem četrtletju. V tem obdobju so bile naše zmogljivosti zasedene 60-odstotno. Ob tem velja poudariti, da je montažna dejavnost polovično zaposlena, z izjemo Montaže Maribor. Problem v IMP-ju ni nov, saj so vodilni na njega opozarjali že v lanskem letu, ko so se kazali že prvi znaki pešanja naložbene dejavnosti in zapiranja trgov v jugoslovanskem prostoru. Jasno je, da je to še posebej prizadelo IMP, saj je 85 odstotkov njegove zmogljivosti vezano na naložbeno dejavnost. Izredno slab položaj je v klimatski dejavnosti. Čeprav se je sezona že začela, nekih premikov na boljše, kot je poudaril Uroš Korže, ni zaslediti. Nenazadnje pa položaj IMP-ja v teh hudih časih odslikavajo tudi nekateri indeksi. V tem obdobju se je prihodek povečal za okoli 90 odstotkov v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta ob približno 150-odstotni inflaciji. Tako celotni prihodek znaša 70 milijard dinarjev. Dohodek je sicer nekoliko višji, kar je delno posledica večje gospodarnosti, delno pa tudi možnosti obračunavanja, ki jih daje nov obračunski sistem. **Delovne organizacije so ustvarile 21,5 milijarde dinarjev čistega dohodka, od tega je bilo 17,7 milijarde dinarjev namenjenih za osebne dohodke, 0,7 za naložbe in milijarda za sklade.** Tri organizacije so iskazale izgubo 700 milijonov dinarjev. V najslabšem položaju je Ten, ki ima okrog 360 milijonov dinarjev izgube, tio okrog 180 in Eko okrog 160 milijonov dinarjev. Normalna rast proizvodnje in dohodka je prisotna le v Livarju in Kmetijski mehanizaciji, dobro pa je zaseden tudi Iko, čeprav je v tej organizaciji opazen padec povpraševanja. V tem času se IMP srečuje s problemom, ki mu je bil do sedaj tuj, to je z likvidnostjo.

V tem času sicer beležimo 130-odstotno rast osebnih dohodkov, ki pa je seveda vprašljiva. Glede na prej zapisano verjetno niso pokriti z realno ustvarjenim dohodkom.

Zategnjena zanka

Razmere na globalni ravni, predvsem ukrepi liberalizacije in dogovora z Mednarodnim denarnim skladom, ne obetajo povečanega povpraševanja, vsaj do konca leta ne, po naših storitvah in opremi, ki je vezana na nove naložbe. Denarja za naložbe enostavno ne bo, ta, ki pa je, je usmerjen v novo opremo. Hkrati s tem so se zaostrili pogoji na tržišču, kot je poudaril poročevalec Uroš Korže, saj je znatno težje pridobiti nove posle, hkrati pa je pri teh poslih dohodek manjši od predvidenega. Na eni strani je pri večjih poslih opazen prodor večjih inženiring hiš (npr. Smelta), ki imajo večje možnosti organizacije kapitala pa tudi politične podpore. Vse težje pogoje postavljajo gradbene organizacije, **tu je bil posebej izpostavljen SCT, ki postavlja takšne pogoje, da je naše delo zastonj.** Ob tem se pojavljajo še male inženirske organizacije, ki najemajo pri izvajanju del organizacije iz drugih okolij, ki razpolagajo s cenejšo delovno silo.

Do konca leta pričakujejo za 35 odstotkov manj del, vendar kljub temu bi IMP lahko zaključil poslovno leto s pozitivno ničlo. Vsekakor pa se bo to odrazilo na osebnih dohodkih, ki se bodo realno zmanjšali.

Ni »firme« brez kapitala

Zaenkrat je kapitalna trdnost IMP-ja jamstvo za preživetje, razmišlja Uroš Korže, vendar so za to potrebne določene spremembe znotraj sistema. Skratka potrebno je prestrukturiranje celotnega sistema in vodenja sistema. Razjasniti je namreč potrebno, po kakšni poti naprej, ali naj bo sozd združba, kjer je temelj odločanja konsenz, ali pa naj postane učinkovita in fleksibilna organizacija. Jasno je nekaj, verjetno sedanja pot, torej pot združbe, ki bi še naprej temeljila na konsenzu in, kjer bi se pojavljal sozd kot neka nadgradnja brez kapitalne osnove ni možna, oziroma je neučinkovita. Zato bo potreben **selektiven pristop k organiziranosti sistema,** ki mora temeljiti na povezovanju in enotnem nastopu posameznih dejavnosti znotraj IMP-ja. Razvoj v prihodnje ne more biti več odraz dobre volje, ampak nuja z jasno tržno naravnanostjo in seveda učinkovitostjo. Zato bo potrebno pospešeno vlagati v razvoj in tržišče. To pa seveda izključuje parcialni in nepovezan razvoj. Seveda takšen kocept zahteva tudi učinkovitejše kapitalno povezovanje, ki **izključuje delovanje sozda brez kapitalne osnove.** Kot pravi Uroš Korže, ni forme brez kapitala. To pa bo potegnilo za seboj bolj prožno vodenje sistema, morda pa je celo to pogoj za oživitev prej navedene usmeritve. Hkrati bo na tej osnovi učinkovitejše tudi odločanje. Uveljavitev te usmeritve bo potegnila za seboj tudi določeno selekcijo med samimi organizacijami znotraj sistema, ki po besedah Koržeta verjetno nimajo vse mesta v sistemu. Čeprav klasične organizacije IMP načelno podpirajo to usmeritev bo potrebno preseči dogmo »svojega dohodka« in pristati na svoboden pretok kapitala.

V prihodnje ne bo sprejemljivo npr., da je **150 projektantov (srce intelektualnega potenciala) neustrezno ali pa premalo zaposlenih, zaradi organizacijske zaplankanosti,** potreben bo namreč preboj v novo kakovost na področju inženiringa, ki ne more v prihodnje poslovati na osnovi marže, ampak mora nastopiti z novo kakovostjo, ki bo nudila celovite rešitve in prodajala predvsem znanje.

Ob tej viziji dolgoročne preusmeritve, je nujno kratkoročno ukrepanje, ki bo zahtevalo zmanjševanje zaposlenih v proizvodnji, oživitev inovacijske dejavnosti in zniževanje stroškov proizvodnje. Ob tem pa bo potrebno bistveno več vlagati v propagandno dejavnost in razširitev predstavniške mreže.

Neposredno na to razmišljanje oziroma poročilo pomočnika direktorja Uroša Koržeta delegati niso imeli posebnih pripomb. Edini, ki se je, sicer pod točko razno, navezal na to temo je bil delegat Isa, ki je izpostavil **določene socialne probleme, zlasti probleme polne zaposlenosti delavcev in osebnega dohodka,** ki bi jim sindikat moral nameniti več pozornosti. Kot je dejal, ga je presenetilo, da je bila tako živa razprava o športnih igrah, po njegovem mnenju bi se morali ubadati s temi problemi, in če bodo ti zadovoljivo razrešeni, potem se ne bo postavljalo vprašanje športnih iger, kajti, če bo denar bodo tudi igre, če pa tega ne bo, potem je verjetno odveč tudi moledovanje o takšnih ali drugačnih igrah.

Imenovanje komisije

Delegati so imenovali razpisno komisijo za imenovanje generalnega direktorja v sestavi Milan Štibilj, Primož Zupančič in Danica Porenta. Vinka Kudra pa so evidentirali za predsednika delavskega sveta sozda. J. Votek

Plan

Težko do ciljev

Delavski svet je na svoji prvi seji obravnaval in sprejel plan sozda za letošnje leto. O problemih, ki pestijo IMP in so predvsem objektivne narave, ne kaže ponovno razpredati. Osnovni cilji plana so povzeti iz srednjeročnega plana in temeljijo na povečanju gospodarske uspešnosti IMP-ja in povečanju realnih osebnih dohodkov delavcev, tako da bodo le-ti nadpovprečni glede na panožne in regionalne primerjave. V tem letu naj bi sozd predvidoma dosegel vsaj 5-odstotno stopnjo rasti skupne prodaje, ki pa jo bo po sedanjih ocenah težko doseči. Kljub takšni oceni pa se v planski službi niso odločili za spreminjanje plana in zniževanja te stopnje, ampak postavljajo kot izhodišče približevanje k zastavljenemu z iskanjem notranjih rezerv. Kljub vsemu pa menijo, da bodo spremembe plana potrebne, ko bodo povsem jasni novi pogoji gospodarjenja.

Izboljšala naj bi se donosnost prodanih proizvodov glede na lansko leto kot tudi rentabilnost naložb, realno naj bi se povečali tudi osebni dohodki v skladu z rezultati gospodarjenja.

Zastavljeni cilji

Po planu naj bi v IMP-ju dosegli 377 milijard dinarjev realizacije na domačem trgu, kar je za 109 odstotkov več kot v letu 1987. Skupni izvoz naj bi znašal 52 milijard dinarjev, kar pomeni 13 odstotkov celotnega prihodka, s tem pa bi dosegli 173-odstotno povečanje. Med drugim se bo povečala naložbena dejavnost v tujini, saj bi po planu morali pridobiti za 40 milijonov dolarjev novih del v tujini. Plan uvoza blaga naj bi znašal 21 milijard dinarjev, od tega 17 milijard dinarjev reprodukcijskega materiala in za 4 milijarde dinarjev opreme. Vse to bi naj dosegli ob istem številu zaposlenih. Po teh predvidevanjih bo celotni prihodek sozda znašal 400 milijard dinarjev, kar je za 107 odstotkov več kot v letu 1987. Delež porabljenih sredstev naj bi znašal 61 odstotkov, kar hkrati pomeni večjo gospodarnost. Na tej osnovi naj bi bilo ustvarjenega 225 milijard dinarjev dohodka, kar je za 121 odstotkov več kot v letu 1987. Predvidene obveznosti iz dohodka bodo znašale 44 milijard, čisti dohodek pa 112 milijard dinarjev. Po planu naj bi bili osebni dohodki za 135 odstotkov višji kot v lanskem letu, na tej osnovi naj bi bil povprečni mesečni dohodek na delavca 589.000 dinarjev, kar je za 97 odstotkov več kot lani. V tem letu so predvidene večje naložbe v Eku, v Armaturah, Črpalkah, Itaku in Panoniji, razširila pa se bo tudi obstoječa računalniška oprema za potrebe poslovne informatike v IMP-ju (podrobnejši podatki so razvidni iz tabele)

Usmeritve

Za dosego zastavljenih ciljev na domačem trgu bo za bolj učinkovito ponudbo potrebno dopolniti obstoječi način trženja in samo organizacijo trženja in sicer na področju naložbenih del, kot pri trženju izdelkov. Nedvomno bo potrebno bolj smelo zagristi v procesno industrijo, kjer bo nujno treba nastopati s trženjem sistemov. Temu cilju naj bi se podredila tudi notranja organiziranost skupnih dejavnosti IMP-ja. Ob sami organizaciji je nujna kadrovska krepitev omenjenih dejavnosti z visoko tehnično in marketinško izobraženimi kadri. Ob tem pa je potrebno nameniti več denarja v propagadno dejavnost zlasti v oblikovanje komercialne in tehnične dokumentacije, izobraževalno in promocijsko dejavnost za kupce in nastope v javnih medijih ter za publiciteto.

Na področju naložbene dejavnosti naj bi bil dan večji poudarek spoštovanju komercialnih dogovorov. Vzporedno s tem bo tudi natančneje opredeljeno delovno področje inženiringa, ki naj bi mu zagotavljalo normalne pogoje za delo. Spremenjen bo tudi način vodenja na ravni sozda, kjer naj bi se oblikovali programsko tržni kolegiji po posameznih vejah IMP-ja.

Na zunanjetrgovinskem področju je prednostna naloga ustvarjanje lastne zunanjetrgovinske mreže in krepitev IMP Metalla.

Racionalizacija

Nedvomno zaostreni gospodarski pogoji zahtevajo gospodarno obnašanje in zniževanje vseh vrst stroškov. Racionalna proizvodnja in konkurenčna raven stroškov naj bi bila temeljna osnova za preživetje in uspešno nastopanje na tržišču. Eno od pomembnih vodil, ki naj bi sistem pripeljalo do tega, je spodbujanje inovacij in prizadevanja za njihovo izpeljavo, še posebej tam, kjer ne gre za dodatna vlaganja. Tehnološka obnova je eden od ciljev, ki pa je tesno povezan s tržnimi uspehi. Predvideva se omejitev zaposlovanja – izjema so le strokovnjaki s področja trženja in razvoja.

Bistvene spremembe na področju financiranja enostavne in razširjene reprodukcije zaenkrat niso predvidene. Financiranje bo še naprej temeljilo na osnovah srednjeročnega plana. Interna banka pa je svoje poslovanje razširila na poslovanje s hranilnimi vlogami delavcev IMP-ja.

Usposabljanje kadrov postaja ena od prioritetnih nalog v vseh sredinah, s tem, da sozd prevzema oziroma ima posebno nalogo pri usposabljanju poslovodnih delavcev.

jv

3. PROJEKCIJA OSNOVNIH KATEGORIJ REZULTATOV POSLOVANJA PO DELOVNIH ORGANIZACIJAH

PLAN 1988

Delitev celotnega prihodka,dohodka,čistega dohodka v 000 din

TOZD	Celotni prihodek	Porabljena sredstva	Dohodek	Obveznosti iz dohodka	Čisti dohodek	Osebni dohodki	Skupna poraba	Poslovni sklad	Rezervni sklad
OV	32,797,802	19,925,544	12,872,258	3,189,215	9,683,043	7,610,135	325,355	1,232,662	514,891
KM	12,282,400	7,236,591	5,045,809	1,211,137	3,834,672	2,811,656	121,578	699,606	201,832
MK	14,000,000	8,450,000	5,550,000	1,583,294	3,966,706	2,861,706	170,000	713,000	222,000
MM	35,750,000	21,500,000	14,250,000	3,625,000	10,625,000	8,325,000	300,000	1,425,000	575,000
IB	5,592,864	4,842,864	750,000	300,649	449,351	304,851	10,000	104,400	30,000
PROJ	1,238,607	298,198	940,409	295,279	645,130	558,514	24,000	25,000	37,616
EKO	10,732,864	6,869,064	3,863,800	1,410,895	2,452,905	2,087,720	61,000	149,633	154,552
DS	1,015,522	220,897	794,625	203,620	591,005	573,278	17,727	0	0
EM	25,056,000	15,534,650	9,521,350	2,124,879	7,396,471	6,564,594	273,870	177,153	380,854
DVIG	7,200,000	3,816,000	3,384,000	475,000	2,909,000	2,153,800	64,000	368,000	323,200
TEN	8,834,000	6,321,112	2,512,888	664,888	1,848,000	1,570,816	18,924	120,000	138,260
TELKOM	11,200,000	7,200,000	4,000,000	1,128,000	2,872,000	2,580,000	102,000	30,000	160,000
ISO	10,920,000	7,644,000	3,276,000	847,565	2,428,435	1,790,442	204,637	302,316	131,040
KLIMAT	21,880,000	15,238,933	6,641,067	1,347,563	5,293,504	3,911,893	390,000	725,969	265,642
TIO	18,768,750	14,588,438	4,180,313	1,313,813	2,866,500	2,866,500	0	0	0
BLISK	9,050,000	5,362,000	3,688,000	725,000	2,963,000	2,523,000	229,000	63,500	147,500
PAN	25,762,884	15,628,909	10,133,975	3,186,032	6,947,943	6,202,713	200,000	440,060	105,170
AVTOMATIKA	16,000,000	9,792,000	6,208,000	2,330,600	3,877,400	2,950,000	90,000	589,100	248,300
CRPALKE	14,000,000	10,190,000	3,810,000	1,551,400	2,258,600	1,670,300	51,000	384,900	152,400
ITAK	6,500,000	4,028,300	2,471,700	1,051,900	1,419,800	1,121,000	34,000	166,000	98,800
SKIP	7,500,000	5,108,850	2,391,150	934,050	1,457,100	1,290,700	40,000	30,700	95,700
DS	2,100,000	465,500	1,634,500	384,500	1,250,000	1,220,000	30,000	0	0
LSNL	22,981,600	13,612,000	9,369,600	3,260,621	6,108,979	5,115,802	196,762	421,632	374,784
TA	6,110,000	4,088,000	2,022,000	709,722	1,312,278	1,015,044	38,418	177,936	80,880
VIPO	3,944,000	1,536,000	2,408,000	626,080	1,781,920	1,485,736	52,976	146,888	96,320
LBK	4,347,200	2,704,000	1,643,200	435,448	1,207,752	966,202	36,150	139,672	65,728
DS	2,558,000	846,800	1,711,200	243,675	1,467,525	1,413,451	54,074	0	0
IP	17,395,200	6,681,600	10,713,600	3,340,000	7,373,600	6,170,125	358,893	416,038	428,544
MP	12,040,000	6,729,600	5,310,400	1,468,550	3,841,850	3,349,184	176,502	103,748	212,416
DS	2,533,119	395,680	2,137,439	216,358	1,921,081	1,825,387	95,694	0	0
INZ	11,808,375	7,152,375	4,656,000	971,000	3,685,000	2,443,500	256,500	795,000	190,000
MARK	5,135,813	1,627,025	3,508,787	1,036,496	2,472,291	2,000,710	104,562	226,668	140,351
PB	4,100,000	842,466	3,257,534	492,618	2,764,916	2,403,218	101,096	130,301	130,301
TEHNOM	6,795,425	4,028,945	2,766,480	1,051,263	1,715,218	1,316,845	77,461	210,253	110,659
ALCH	8,069,425	4,274,398	3,795,027	679,110	3,115,917	2,556,650	99,869	307,597	151,801
DS	217,543	33,965	183,578	38,246	145,351	138,062	7,289	0	0
DR.ST.	2,624,941	2,114,850	510,091	134,766	375,325	356,559	18,766	0	0
DS IBI	810,947	116,387	694,560	167,389	527,171	500,812	26,359	0	0
DS SOZD	4,316,813	2,141,139	2,175,674	480,825	1,694,849	1,610,216	84,633	0	0
IMP	400,418,150	244,966,712	155,451,438	43,501,831	111,949,607	90,935,014	4,227,320	10,822,731	5,964,542
	100	61.18	38.82	10.86	27.96	22.71	1.06	2.70	1.49
			100	27.98	72.02	58.50	2.72	6.96	3.84

Opomba: - za DS IZIP je upoštevan samo I.kvartal 1988

Alchrom praznoval

V petek 3. junija je bilo v Rušah svečano. Na ta dan je naša delovna organizacija Alchrom iz Ruš praznovala svojo 30-letnico. Na svečanosti, na kateri so bili poleg delavcev te delovne organizacije tudi predstavniki družbeno politične skupnosti in družbenopolitičnih organizacij občine Ruše in mesta Maribor ter predstavniki delovne organizacije Izipa in sozda ter poslovni partnerji, je bila orisana prehojena pot tega tozda in njegovi načrti v prihodnosti. Podeljena so bila tudi priznanja.

jv

Sprememba aktov

Poslovni odbor za dela v tujini je predlagal delavskemu svetu sozda, da sprejme spremembe samoupravnega sporazuma o razporejanju delavcev na delo v tujini. Poslovni odbor je predlagal, da se vrednotenje zahtevnosti del uskladi z vrednotenjem del v domovini ter da se del terenskega dodatka izplačuje v jugoslovanskih dinarjih. Delavski svet se je seznanil s predlogom, o spremembi pa bodo odločali podpisniki samoupravnega sporazuma na svojih delavskih svetih.

jv

Delavski svet sozda

Uskladitev aktov

Na seji delavskega sveta sozda je bil podan predlog za uskladitev samoupravnega sporazuma o združitvi s spremembami in dopolnitvami zakona o združenem delu. Po strokovni oceni usklajevanje razmerij v združenem delu obsega več ravni. Poleg obvezne prilagoditve daje zakon tudi možnosti usklajevanja, ki jih sistem lahko uporabi za spremembe aktov samoupravnih zahtev, ki so se pokazale kot neprimerne. Na predlog pravne službe naj bi prišlo do končne uskladitve do konca novembra letošnjega leta. Do konca septembra bodo pripravljene teze za spremembe samoupravnih splošnih aktov in izdelavo strokovnih podlag in uskladitev delovnih razmerij. V tem času bodo razčiščena vsa vprašanja srokovne narave in usklajena stališča na ravni poslovodnih organov.

Na tej osnovi so zadolžene posamezne službe za pripravo tez. Plansko analitska služba bo pripravila teze za dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi v sozd, ki morajo vsebovati določanje in uresničevanje strategije razvoja združenih organizacij, določati in predvideti uresničevanje strategije razvoja inovacij, definirati skuno nastopanje na trgu, pogoje in način pristopa v sozd. Ob tem mora definirati razmerja med poslovodnimi organi za zagotovitev enotnosti tehnološkega razvoja in uresničevanje skupnih interesov in ciljev sozda. Opredeliti mora vprašanja, o katerih odločata delavski svet in o katerih poslovodni organ. Teze bo pripravila plansko analitska služba skupaj s pravno službo in usmerjevalnim razvojem. Vsa omenjena gradiva bodo po terminskem planu pripravljena do konca septembra, ko naj bi o njih stekla javna razprava. Konec novembra je predviden konec usklajevanja aktov in razpis referenduma, kjer naj bi akte tudi sprejeli.

J. V.

Demokratično vodenje

Posegi moči

Vprašanje demokratičnosti, oziroma demokratičnega modela vodenja, za katerega vemo, da v urejeni organizaciji edino omogoča razmah inciativnosti in ustvarjalnosti, je bilo v prejšnjem Glasniku zastavljeno v zvezi z učinkovitostjo sistema IMP. Naše gospodarske razmere brez dvoma terjajo večjo učinkovitost sistema in vsakega delavca. Ob tem se spet spomnimo občasnih ugotovitev, da se dosežki naših delavcev za strojem lahko uspešno primerjajo z normami delavcev v tehnološko razvitem svetu. Na drugi strani pa po ekonomskih pokazateljih skupinske produktivnosti za razvitim svetom zaostajamo. Tako trditev, da je bistveni razlog za te razlike premajhna učinkovitost dela vodstvenega kadra, torej ljudi, ki so odgovorni in pooblaščeni za organizacijska dela, verjetno ni pretirana. In zdi se, da ima tudi v okviru sistema vsaj ponekod določen delež za slabši uspeh, kot bi lahko bil model vodenja in uravnavanja medsebojnih, medčloveških odnosov.

Avtoriteta

Morda ne bo odveč, če na kratko osvežimo demokratični model, metodo, stil vodenja. Nekateri pri nas tako vodenje imenujejo drugače, npr. stil sodelovanja (Novosel), metoda prepričevanje (Zvonarevič), kolektivno odločanje (Petkovič). Domači in tuji avtorji naglašajo, da je način vodenja v tesni zvezi z družbenim sistemom znotraj katerega se odvija, kar je seveda razumljivo. Demokratični način izvajanja vodstvenih opravil bolj ali manj angažira vse sodelujoče, oz. pripadnike določene skupine, ali vsaj večino. Vodja podrejenim, ali bolje sodelavcem, predvsem svetuje, se z njimi dogovarja, usklajuje njihova mnenja in dejavnost v okviru širših ciljev in načrtov organizacije. Sodelavci morajo biti za uspešno sodelovanje pripravljeni, ustrezno strokovno izobraženi in izkušeni ter informirani o vsej relevantni problematiki, za katero gre. Seveda ta način predpostavlja, da so sodelavci tudi vzgojeni in usposobljeni za kolektivno, timsko delo in za učinkovito skupinsko odločanje. (Pomena ustreznega kadrovanja in izobraževanja tu ni potrebno poudarjati).

Demokratično vodenje je lahko uspešno v majhnih skupinah, v katerih so z obravnavano problematiko in delovnim procesom sodelavci med seboj povezani in se poznajo. V velikih sistemih je na osnovi delitve dela potrebno organizirati manjše skupine (npr. delovne skupine).

Demokratično vodenje in demokratično upravljanje, oz. samoupravljanje se med seboj pogojujeta. Z demokratičnim vodenjem se posameznike osvobaja, osamosvaja, sproščajo se pobude, ustvarjalnost. Dobro funkcioniranje demokratičnega vodenja pelje v smer večjega razumevanja za delo in naraščanje delovne morale.

Demokratično vodenje je nasprotje avtokratskega, avtoritarnega vodenja, vendar tudi demokratično vodenje vključuje avtoriteto, predvsem avtoriteto argumentov. Avtoriteta demokratičnega vodje ni toliko formalno statusno določena, temveč izhaja predvsem iz osebnih kvalitet in seveda iz dejanskih dosežkov. Ta stil vodenja zahteva vodjo višjih kvalitet kot autokratski, ker pleg strokovnega znanja zahteva poznavanje pstopkov z ljudmi. Za doseganje prostovoljnosti in sodelovanja pa je treba imeti več sposobnosti kot za vsiljevanje svojevolje. V primerih, ko na vodilnih mestih ostajajo nesposobni, neučinkoviti kadri, po mnenju nekaterih v takih primerih ni mogojče govoriti o vodstveni niti upravljalski demokraciji.

Morda je predstavitev zgolj enega od osnovnih modelov vodenja nekoliko enostranska (izpuščena sta autokratski in stil prostih rok kot osnovna modela), vendar dandanes stroga delitev na stile in šablone niti ni več ustrezna. In tudi v resnici dajejo najboljše rezultate kombinacije raznih stilov znotraj istega procesa vodenja. Osnovna pomanjkljivost demokratičnega vodenja, če to vodenje ni dobro organizirano, je v tem, da se lahko hitro izrodi v nekoristne diskusije in izgubo časa, npr., če se čisto strokovno – tehnične kompetence ne ločijo od problemov, kjer je sodelovanje mogoče in potrebno.

Delavci brez okolja

V tem smislu je jasno, da ni mogoče zagotavljati demokratičnega vodenja za vsako situacijo, do vsakega posameznika in ob vsakem času. V bistvu naj bi bil stil vodenja prilagojen delavcem in okolju. In ravno v zvezi s tem se že nekaj časa utrjuje težnja o bolj intenzivnem vključevanju delavcev v procese odločanja. Zaposleni naj bi imeli večji vpliv na vsakdanje delo in delovne naloge. Tako naj bi zlasti tudi delavcem na nižjih ravneh dali več vpliva nad njihovim življenjem in delom v organizaciji. Prav v zvezi s tem so realne možnosti za neposredno motiviranje delavcev za večji učinek organizacije. Zunanje vzpodbude (npr. nagrajevanje) naj bi povezovali z delovanjem organizacije, kar bi vplivalo na motivacijo za sodelovanje in komunikacijo. Med osnovnimi pogoji za to pa je dobra obveščenost, oziroma odprt informacijski sistem, organizacija delavcev v manjše skupine in medsebojno usposabljanje. Utemeljevanje, da so problemi vodenja tesno povezani s problemi obveščanja ni potrebno, dobra obveščenost je nujen predpogoj za kvalificirano sodelovanje motivacijo na osnovi občutka odgovornosti za delo in občutka smiselnosti dela v organizaciji.

Vodjev vpliv ali učinek njegovega vodenja se kaže predvsem skozi učinkovitost in zadovoljstvo delavcev. Da ima vodja pomemben vpliv na učinkovitost skupine, je tudi eksperimentalno dokazano. Vodja vpliva s svojimi metodami dela, usposabljanjem sodelavcev, s koordinacijo dela itd. na motivacijo delavcev. V zvezi z zadovoljstvom z delom so ugotovili, da vodenje ne vpliva le na zadovoljstvo delavcev s samim vodenjem, temveč vpliva tudi na zadovoljstvo z delom, z medsebjnimi odnosi, sodelavci, napredovanjem in nagrajevanjem.

S konflikti

V zvezi z načini vodenja eksperimentalni podatki kažejo, da upoštevanje podrejenih (tudi v smislu medsebojnega zaupanja, naklonjenosti, spoštovanja, kar nekateri enostavno imenujejo skrb za ljudi) vpliva na njihovo zadovoljstvo, kar pa se kaže v nižji fluktuaciji, zmanjšanem absentizmu in manj konfliktih. V zvezi s tem nekateri ugotavljajo zlasti vpliv vodjevih pozitivnih vzpodbud, kot so razne oblike nagrajevanja (pohvale) in podpore sodelavcem. To pomeni vodjevo občutljivost za nianse doseganja ciljev sodelavcev, kar izključuje šablonske metode vodenja, ki ne ločijo med posamezniki.

Na povečanje produktivnosti pomembno vpliva soudeležba in sodelovanje, z eno besedo participacija pri odločanju, kar so ugotavljali in že večkrat dokazali nekateri razsikovalci. Participacija (kot vzajemno odločanje dveh ali več udeležencev) povečuje razumevanje izvajanja nalog, omogoča izziv in smisel dela in povečuje trud in ustvarjalnost pri delu. Ugotavljajo, da človek s participacijo pri odločanju zadovoljuje potrebo po dosežkih, moči, samoaktualizaciji in s tem dobiva večji smisel njegova vključenost v delovno organizacijo.

Bogokletna participacija

Eksperimentalne ugotovitve in prizadevanja razvitega sveta peljejo v smer participativnega vodenja, dogovornega demokratičnega vodenja, self managmenta. Velik pomen dajejo dogovarjanju oz. doseganju razumevanja in oblikovanju sporazuma s sodelavci, vlogi vsake organizacijske enote in vsakega posameznega delavca. Sistem vodenja in upravljanja stalno izboljšujejo in prilagajajo, ker v osnovi ugotavljajo, da brez humanega reševanja vprašanja zaposlenih ne bo učinkov in zlasti ne ustvarjalnosti.

Tudi ugotovitve raziskav naših avtorjev se skladajo s tujimi. Tudi pri nas ugotavljajo superiornost metod vodenja, ki so prilagojene delavcem in njihovemu okolju, in ki delavca dejansko in ne le navidezno vključujejo v odločanje. Ni mišljeno navidezno formalno samoupravno odločanje na osnovi predpisov, temveč soodločanje, ki ga lahko izvaja in podpira vsaka delovna organizacija s svojo politiko vodenja in organizacijo dela pri vsakem posameznem vodji in sodelavcu. Tako so po rezultatih raziskav tudi pri nas bolj uspešni vodje in imajo ugodnejši vpliv na delavce tisti, ki so usmerjeni bolj na sodelavce, kot na proizvodnjo in so socialno vitalnejši, se uveljavljajo, so pripravljeni tvegati, so samozavestni in aktivni. Taki vodje imajo praviloma tudi večjo podporo sodelavcev in njihovo lojalnost. Podpora in lojalnost sodelavcev pa sta pomembna vidika uspešnosti vodje, ker se tisti, ki uživa podporo in lojalnost, na sodelavce lahko zanese.

Pri obravnavanju principov vodenja se logično pojavi vprašanje, kako je s tem pri nas v okviru sistema? Kako razmišljajo, doživljajo in kaj občutijo naši delavci? V kolikšni meri vodje poznajo in pri svojem delu upoštevajo ugotovitve s tega področja? Kako vodijo in kako bi morali voditi vodje v naših pogojih?

Na ta in še na katero vprašanje bi najboljše odgovore dobili z usmerjeno raziskavo, ki bi odkrila vedenje in značilnosti vodij, s katerim bi pojasnili njihovo uspešnost in zadovoljstvo, ki ga ustvarjajo s svojim vodenjem.

Na osnovi izkušenj, oziroma nekajletnega občasnega usposabljanja predvsem neposrednih vodij, kot so delovodje in skupinovodje, torej nižje ravni vodstvene hierarhije, je možno oblikovati vsaj dva splošna, med seboj povezana zaključka. Pomena teh delavcev in njihovega vpliva, ki ga imajo na stališča podrejenih do dela, delovne morale, pripadnosti organizacij itd. tu ne bomo poudarjali.

Od zgoraj

Skozi analizo vprašalnikov o delovodjevih aktivnostih in na osnovi diskusij o teh vprašanjih je možna splošna teza, da so že ti delavci na splošno obravnavani kot pasivni sprejemniki odločitev in sami pri odločanju nimajo pomembnega vpliva, oz. se jih ne upošteva. Torej imajo že vodje na nižjih nivojih občutek, da je njihovo vodenje v glavnem determinirano »od zgoraj«. Sami v večini primerov ne vidijo možnosti organiziranja in oblikovanja dela in življenja v skupini. V bistvu menijo, da nimajo kompetenc, na drugi strani pa višje vodstvo od zgoraj posega v konkretno delo skupine, s čimer npr. izgubljajo možnosti za ustvarjanje svoje avtoritete, manjše imajo možnosti za osebni razvoj, iniciativo itd.

Tudi druga teza je tesno povezana s prvo in kaže na to, da ti vodje niso dovolj informirani in obveščeni za učinkovito odločanje. Kritično je morda to, da ponekod kar tretjina anketiranih delovodij ne pozna glavnih ciljev svoje delovne organizacije in tudi sicer menijo, da ne dobivajo pomembnih informacij za vodenje, da bi jih posredovali skupini, ki jo vodijo.

Navedeni splošni tezi nakazuje sklep, da je v okviru sistema vsaj ponekod v veljavi tak stil vodenja, ki ignorira teorijo kot raziskovalne zaključke. Bolj podrobno interpretacijo obeh tez je možno najti v tekstu spredaj.

Za zaključek; gre torej za participacijo delavcev pri odločanju, oz. superiornost demokratičnega vodenja, ki povečuje zadovoljstvo, produktivnost in ustvarjalnost in v zvezi s tem za informiranje, oz. za komunikacijo, s katero se participacija oblikuje. Gre pa tudi za postopno izgrajevanje učinkovitejšega sistema vodenja in upravljanja, ki bo prispeval k naši konkurenčnosti s podjetji razvitega sveta.

EMIL SMREKAR

Poslovni odbor IB

Izsiljevanja

Poslovni odbor interne banke je na svoji zadnji seji v starem sestavu obravnaval dinarsko likvidnostno problematiko sozda. Vili Semolič je opozoril na zaostrene razmere, ki vladajo na finančnem trgu. Posebej je izpostavil likvidnostne težave poslovnih bank in sploh gospodarstva. Eno od težav pomeni tudi oblikovanje obrestnih mer prek meseca, ki niso odraz realnega stanja.

Neposredno zaostrene razmere vplivajo tudi na poslovanje IMP–ja. Čeprav ne moremo vsega pripisati prej omenjenim težavam, ker je poslabšan likvidnostni položaj sozda tudi odraz pomanjkanja dela in nezasedenosti proizvodnih in montažnih zmogljivosti. Poseben poudarek je dal nesprejemljivim pogojem, pod katerimi nekatere delovne organizacije sklepajo posle. Problematični so pogoji, pod katerimi so bili **sklenjeni posli s SCT–jem v Saturnusu.** Kot je znano, so delovne organizacije sklenile pogodbe pod nemogočimi pogoji, saj morajo na Interni banki SCT vezati 55 odstotkov vrednosti sklenjenega posla za dobo pet let (o tem podrobneje v uvodniku). Vili Semolič je opozoril, da je sklepanje poslov pod takimi pogoji pokop IMP–ja, tudi če gre za enkratno pogodbo. Kot so dejali člani poslovodnega odbora iz prizadetih organizacij, so se za takšne pogodbe odločili, ker jim jih je SCT postavil kot pogoj, če hočejo sodelovati pri drugih delih, ki jih bo pridobil SCT. Kljub vsemu je Vili Semolič menil, da gre **za škandal in izsiljevanje, na katerega ne bi smeli pristati,** tudi zaradi tega ne, ker verjetno katerakoli druga organizacija ne bi bila sposobna pristati na podobne pogoje.

Sicer pa se neugodna finančna gibanja odražajo v pregledu finančne situacije sozda, kjer je vidno, da ima sozd 1.157.891.000 negative. Položaj se je najbolj zaostril v Tenu, nepričakovano se z likvidnostnimi težavami srečuje tudi Panonija. Po ocenah se je položaj nekoliko popravil v Tiu.

Člani poslovodnega odbora so obravnavali periodični obračun in ga potrdili. Razprava se je razvnela okrog prispevkov, ki bi jih ustanoviteljice morale prispevati na osnovi svobodne menjave dela za strokovne službe banke. Predstavniki strokovne službe so postregli z rezultatom, da je interna banka za obseg poslov, ki jih opravlja, ena najcenejših bank. Člani poslovodnega odbora so se s tem strinjali ter izpostavili, da na delo banke nimajo nobenih pripomb, zato tudi ne oponirajo plačilu prispevka. Problem se je zaostril po njihovi oceni na povsem drugi ravni, namreč prispevki za interno banko se plačujejo skupaj za celotno delovno skupnost sozda. S planiranimi obveznostmi, ki jih imajo do delovne skupnosti pa se ne strinjajo, ker te niso odraz dejanske rasti dohodka v delovnih organizacijah. Zato menijo, da bi delovna skupnost morala prilagoditi planirano rast dejanski rasti v delovnih organizacijah. Janez Rupnik je povedal, med drugim je ta sklep prebral delegat mariborske Montaže na seji delavskega sveta, da so sprejeli sklep, da bodo obveznosti do delovne skupnosti poravnali v skladu z doseganjem lastnih planskih ciljev, ne pa glede na plan, ki jih ima delovna skupnost. Nemogoče je po njegovem mnenju, da delovna skupnost predvideva 180-odstotno rast, sami pa dosegajo 120-odstotno rast.

J. V.

Sanacije

Ten pod vodo

Ten pred propadom?! Da, Ten se je znašel v hudi kaši. Vsa predvidevanja na koncu lanskega leta, ko se je ta organizacija uspela izmazati in zaključila poslovno leto brez izgube, se je položaj nenadoma poslabšal. Resnici na ljubo tudi konec leta ni minil povsem brez notranih stresov, saj so delavci takrat grozili celo s štrajkom, vendar so se ravno zaradi ugodnih gibanj, ki so se kazala na koncu leta, le pomirili. Toda, namesto navzgor je šlo navzdol.

Vodstvo delovne organizacije pripisuje to v veliki meri objektivnim okoliščinam in sicer izrednemu pomanjkanju dela, ki pesti to organizacijo že ves čas po novem letu. Poleg tega pripisuje direktor organizacije Rado Šegula velik del krivde neplačanim izvoznim stimulacijam, ali bolje rečeno nepriznavanju le-teh, čeprav je bil izvoz opravljen. Po njegovem mnenju se Ten ne bi znašel v tako hudem položaju in verjetno ne bi izkazal izgube, če bi bile stimulacije priznane in tudi izplačane. Vendar dela ni. Kot pravi, se je položaj na energetskem področju izredno zaostril, hkrati pa se srečujejo z nekonkurenčnostjo, kar jih še dodatno kolje. V tem času je sicer stekla proizvodnja novega srednjenapetostnega stikala, odprtih imajo nekaj del na srednjenapetostnih kompenzacijah, vendar je vse to premalo, da bi izplavali.

Ob koncu četrtletja je Ten izkazal 360 milijonov dinarjev izgube. Kot nam je povedal namestnik direktorja Interne banke Vili Semolič je imel Ten konec maja 518 milijonov dinarjev neporavnanih obveznosti in za 70 milijonov dinarjev neplačanih revalorizacijskih obresti. Res je sicer, da Ten drugje ni zadolžen. Poleg teh obveznosti pa ga pesti še neplačana realizacija. Zunaj se je Ten zadolžil le pri občinskem skladu rezerv, kje si je sposodil 30 milijonov dinarjev za izplačilo zadnjih osebnih dohodkov.

Sanacijski program

O sanacijskem programu Tena v lanskem letu smo podrobneje poročali. Žal tudi ta sanacijski program ni dosegel željenih učinkov, edino kar je bilo skorajda v celoti uresničeno, je socialni del programa, ki je predvideval zmanjšanje števila zaposlenih. To se je zares zelo zmanjšalo z naravno fluktuacijo, velik del pa je bil dosežen z odhajanjem ljudi na ključnih delovnih mestih, kar se spet negativno odraža in poriva organizacijo v še večji propad. Tako je sedaj v Tenu nezasedenih nekaj ključnih delovnih mest npr. računovodje in vodje komerciale. Če v tem ozdu ne bodo našli ustreznih rešitev oziroma bodo z njimi še naprej odločali, lahko pričakujemo, da bo Ten doživel popoln kadrovski fiasko. Ko smo se o teh problemih pogovarjali z direktorjem Tena, nam je povedal, da sicer pripravljajo sanacijski program, vendar ne verjame, da bo v sedanjem položaju organizacijo spravil na zeleno vejo. Na eni strani so omenjeni objektivni problemi, s katerimi se sooča, po drugi strani pa vidi nemoč tudi zaradi pomanjkanja ustreznih ljudi ali bolje rečeno ustrezne ekipe, zato je po njegovem mnenju potrebno nujno najti ustrezne rešitve. O problemih Tena je razpravljal tudi občinski sindikalni svet občine Bežigrad na problemski konferenci. V času našega poročanja pa naj bi se sestal tudi širši kolegij delovne organizacije z vodstvom sozda, kjer naj bi poiskali ustrezne rešitve. O nadaljnji usodi Tena bomo zato podrobneje poročali v naslednji številki Glasnika.

J. V.

Priprava tehnoloških vod

Stalno inoviranje

Projektivno razvojni oddelek za pripravo tehnoloških vod v OV-ju je zaživel v polni meri. V tem času so zaključili z nekaterimi napravami, nekatere so v fazi izgradnje, vzporedno s tem pa razvijajo nove tehnološke postopke in izdelke. O ozračevalni blazini smo že podrobneje poročali. Kot nam je povedala biologinja Cirila Bardon so v tem času zaključili čistilno napravo za tehnološke odpadne vode v Utensiliji. Vsa dela so bila izvedena v okviru OV-ja, torej projekt in izvedba. Sedaj čistijo odpadne vode kovinsko predelovalne industrije, katere odplake so toksične in agresivne. Tehnološki postopek poteka na osnovi oksidacije nitritov z NaOCl v kislem mediju, zniževanje vsebnosti kromatov pa dosegajo z $NaHSO_3$ prav tako v kislem mediju. S tem dosežejo egalizacijo in nevtralizacijo odpadnih vod. Usedline se zbirajo v lamelnem usedalniku, hkrati pa poteka tudi postopek dehidracije in filtriranja mulja. Naprava prečisti 20 kubičnih metrov vode na uro. Odpadne vode prečistijo do te stopnje, da jih lahko spustijo v kanalizacijo.

Mlekarna

Trenutno izvajajo čistilno napravo za odpadne tehnološke vode v ptujski mlekarni. Prav tako delajo napravo za odpadne tehnološke vode v tovarni JUB v Dolu in biološko čistilno napravo na Jesenicah, kjer bo uporabljena tudi ozračevalna blazina. Za projekt 700 v Iraku so projektirali in delajo napravo za pripravo vode, za IMV v Novem mestu delajo avtomatsko omehčevalno napravo. Ko smo Cirilo Bardon pobarali o razvoju, nam je povedala, da v bistvu pri tem delu ni stroge razmejitve med projektantskim in razvojnim delom. V bistvu vsak nov projekt zahteva tudi določen del razvoja. Za primer je navedla kovinsko predelovalno industrijo, ki ima skupno samo ime, medtem ko se vsepovsod srečujejo z različnimi proizvodnimi programi, različnimi tehnologijami, ki zahtevajo temu primerno strokovno reševanje, če želijo doseči ustrezen rezultat. Za ekipo, ki je strokovno ekipirana s strokovnjaki z vseh področij, to ne pomeni posebnega problema. Hkrati pa tako intenzivno strokovno delo na posameznih projektih daje konkretne rezultate na razvojnem področju, ki se kažejo bodisi v novih in učinkovitejših tehnoloških rešitvah, v nekaterih novih napravah in izdelkih oziroma elementih za čistilne naprave. Zadnji tak dosežek je ploščni separator.

Zmanjšanje prostora

Sedimentacija je najobičajnejši postopek separacije izločenih trdnih snovi oziroma delcev iz tekočine. Ta je sestavni del skorajda vsake naprave za čiščenje odpadnih voda oziroma pripravo vode. Tradicionalni načini sedimentacije zahtevajo veliko prostora in so zelo dragi. Ploščni separatorji, ki so jih razvili v OV-ju zmanjšajo potreben prostor za 90 odstotkov, s tem pa se zmanjšajo stroški naložbe, so nam povedali v OV-ju. Takšen način ločevanja med trdimi in tekočimi snovmi zagotavlja večjo učinkovitost in zanesljivost obratovanja, ker so s tem zmanjšani negativni vplivi vetra, sprememb temperature in neenakomerne rezporeditve suspenzije pri vhodu na usedalnik. Uporablja se za bistrenje iz zgoščevanje v kemični procesni industriji, v industriji predelave rudnin, čiščenju odpadnih voda, bistrenju pitne vode in tehnoloških voda.

J. V.

Reportaža

Dravsko polje pod površjem

Oskrba z vodo postaja vseslovenski problem. S pomanjkanjem pitne vode se srečujejo že skorajda vse slovenske regije. Posebno pa je oskrba s pitno vodo izbruhnila na dan na Primorskem in v Mariboru. Maribor se z vodnim infarktom srečuje že nekaj let.

Poskusi razrešitve tega problema in zagotovitve normalne oskrbe mesta s pitno vodo so bili dokaj različni in so med Mariborčani dvignili precej prahu. Kljub

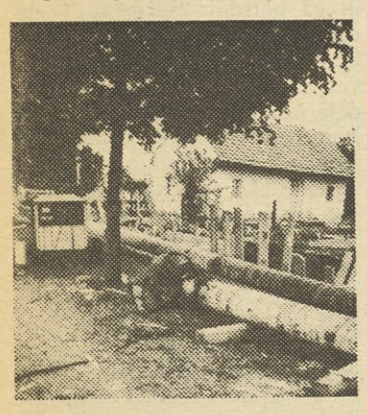

Varilec

vsemu Mariborčani le poskušajo zagotoviti normalno oskrbo mesta s pitno vodo. O delih na Vrbanskem platoju smo že pisali. Sicer pa so se mestni možje odločili, da bodo oskrbo s pitno vodo zagotovili s povezavo mesta z okoliškimi zajetji pitne vode. V tem času potekajo dela polaganja novega primarnega voda v dolžini 4720 metrov med Dobovci in Rogozo.

Ta vodovod naj bi znatno omilil vodne infarkte mesta, nam je povedal Marjan Barvir, sicer vodja gradbišča na tem vodovodu. Kot nam je povedal, je ta dela pridobil PMI-jev Inženiring, izvaja pa jih mariborska Montaža. »Z deli smo začeli 15. marca, zaključili pa naj bi jih do 15. julija. Kar se rokov tiče, mislim, da bomo dela zaključili celo pred

Delajo in počivajo

rokom, če bodo gradbinci dovolj hitri pri izkopih. Gradbena dela izvaja Stavbenik iz Maribora, ki si prav tako želi, da bi z deli končal čim prej, vendar se srečujemo z določenimi problemi, tako oni, kot tudi mi«, razmišlja Marjan Barvir. Za človeka, ki pozna Dravsko polje samo po njegovem »površju«, se zdi ta trditev povsem neumestna. Namreč, ko se slabši poznavalec zapelje na to polje, se pred njim razgrne ravan rodovitnih polj, ki ga na mariborski strani zapira staro Pohorje, na južni holmi slovenjebistriških goric in na vzhodni gričevje Haloz. Seveda si površni poznavalec ne more predstavljati, kaj ta ravan skriva v svojih nedrjih. Rudno bogastvo, saj gramoz to tudi je. Namen tega zapisa seveda ni, da bi razpredali ali to rudno bogastvo je ali ni. Tisti, ki smo iz ravninskih krajev in smo imeli opravka s kakršnimi koli izkopi na takem terenu, pa že vemo, kaj to pomeni. Gramoz je material, ki ga enostavno ne moreš nadzorovati. Ko odstraniš vrhnjo plast prsti, naprej ne moreš več, bolj koplješ, manjša je jama. Gramoz enostavno ne dopusti, da bi človek prodrl v njegovo nedrje, z izjemo, če se ne odločiš za jamo »velikih dimenzij«. Pri vodovodu pa že ni tako. Pri kanalih gramoz pokaže zobe. »Zaradi gramoznega terena, ni moč opraviti celega izkopa naenkrat, ampak gradbeniki kopljejo meter po meter in sproti podpirajo stene, sicer drugače ne bi bilo nobenega uspeha. Hkrati pa otežuje samo delo odlok mestnega vodovoda, ki zahteva, da so vsa omrežja na poteh zaradi lažjih konstrukcijskih del. Sami pa vidite, kaj to za nas in gradbince pomeni. Prebijamo se po ozkih vaških ulicah, ki so sedaj komunikacijsko povsem odrezane od sveta. Do dvorišč lahko pridejo le preko improviziranih mostičkov. »Še sreča, da so to v glavnem primestna naselja, v katerih že skorajda ni kmetov,« pravi Marjan Barvir.

Pa še kako prav ima, na srečo krajani ne kažejo kake posebne nejevolje nad razritimi potkami in ulicami. Da je to tako, so poskrbeli tudi gradbinci in monterji, ki so prilagodili ritem dela in tehn[illegible]ško izvedbo krajanom. Odločili so se, dela izvajajo etapno »meter za metrom« in za sabo kanale takoj zasujejo. Na ta način so krajani odrezani od sveta le kakšen dan ali dva, zaradi tega verjetno tako dobra volja krajanov, ki so nadvse zadovoljni s potekom del. Hkrati takšen način dela zagotavlja da ni ogroženo »premoženje« krajanov. Morda je nekoliko neroden izraz »premoženje«, vendar vse-

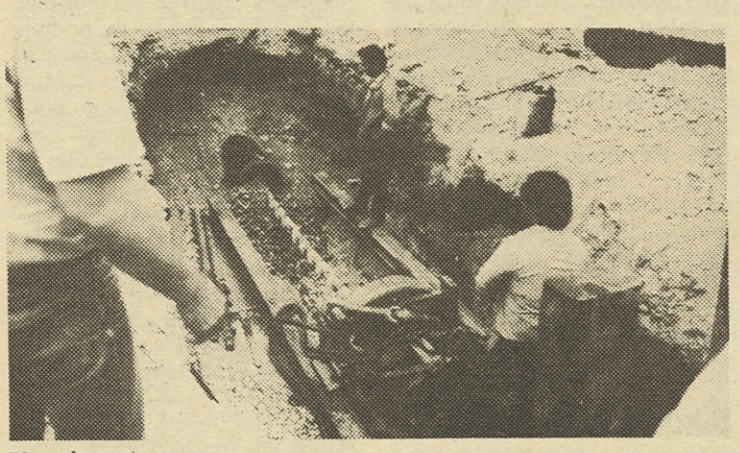

Vrtanje ceste

eno, če ne bi delali na takšen način, kot delajo, bi »odneslo« marsikateri vrt, ki bi enostavno izginil v gradbeni jami, sesula bi se marsikatera ograja, pa tudi nekaterim hišam, ki so tik ob cesti se ne bi pisalo najbolje.

Jasno je, da so se tem zahtevam prilagodili tudi monterji, posebno kar zadeva tehnologijo polaganja cevi, zahtevam terena, na katerem delajo. »Novost je ta, da poskušamo položiti, čimdaljši odsek cevovoda naenkrat v kanal. Tako opravimo vsa dela od zunaj in preiskusimo spoje s komprimiranim zrakom, kar je novost. Glede na zahteve terena, in da bi čim manj prizadeli prebivalce, smo se odločili za tak način. Na odprtem prostoru položimo naenkrat 50 do 60 metrov cevovoda, v naseljih in na teh ozkih ulicah pa po 30 metrov. Seveda pa je pri polaganju potrebno nekaj pazljivosti ravno zaradi zahtevnosti terena. Kot ste videli, so kanali dvakrat podprti. Nemogoče je, da bi na dolžini 30 metrov odstranili vse podpornike, ker bi se potem jama enostavno zasula, zato najprej odstranimo prvega, položimo cev, namestimo nazaj podpornike, odstranimo druge in spustimo cev na tla. Poleg primarnega cevovoda, ki ima premer 320 milimetrov, zatem še položimo sekundarni vod, iz katerega se bodo oskrbovala s pitno voda naselja, skozi poteka glavni vod,« je dejal Marjan Barvir. Gradbinci potem takoj zasujejo cevi in očistijo poti. Laiku se zastavi vprašanje, kaj pa če bo kakšen spoj puščal, vendar so nam monterji zatrdili, da je tlačni preizkus s komprimiranim zrakom zadostno jamstvo, da ne more priti do napake in da bo cevovod dobro prestal tlačni preizkus z vodo. Kot so nam povedali, znaša vrednost del na tem vodovodu 780 milijonov dinarjev in da na njem dela 17 monterjev.

J. Votek

Drug drugega priganjata

Zazrli so se v oblačno nebo

Razmišljanje

Žalost

Maj, mesec mladosti, mesec narave, mesec ljubezni, kaj bi lahko še rekli? Preprosto ne vem, kot kmet, ki mu je povezanost z zemljo nekaj posebnega, če sem malo filozofa, bitnega, ga podoživljam na svoj način. Podoživljam ga kot mesec življenja. Je mesec, ko te narava obdari s svojimi prvimi sadovi in ko sadovi dobivajo svojo podobo. Mesec, ki človeka zanese. Sicer sodobna civilizacija in njena dirka za potrošnimi dobrinami maju nista prizanesla. Veliko je tega, kar je bilo v naravi storjenega, da ta mesec ne živi v svoji polni naravni moči, moči življenja. Vendar čas je opravil svoje, človek se v svoji betonski utesnjenosti urbanega sveta poskuša vrniti k naravi, k življenju. Vendar, kot da se je tega prepozno zavedel. Redkokateri obešenec si uspe sam prerezati »štrik«, ki si ga je zategnil okrog vratu. Kljub vsemu velja spoznanje, da nas ta nenaravni odnos do narave ne pelje nikamor, torej je potrebno ravnati z naravo humano kot z edinim temeljem človekovega obstoja. Drugi seveda gledajo na to skozi očala »biznisa«, kajti ekologija in ekološki problemi so nas pripeljali na rob.

Maj, torej gledan skozi »civilizacijska« očala pomeni tudi mesec »varstva narave«, to nam dokazuje tudi vrsta manifestacij, posvečenih varstvu človekovega okolja in naravi. Seveda spet skozi prej omenjena na dvojna očala. Pustimo nadaljnje razglabljanje in se spotaknimo v manifestacijo na gospodarskem razstavišču, prirejeno in namenjeno svetu »biznisa«. Gre za sejem Tehnika za okolje na Gospodarskem rastavišču v Ljubljani. Tu je bilo v štirih dneh moč videti, kaj vse smo doma sposobni narediti za ohranitev človekovega okolja. Samo prireditev je spremljala vrsta spremljajočih strokovnih prireditev, ki je načenjala vsebinska vprašanja odnosa do narave in izkoriščanja naravnih danosti, vendar v to se ne bom spotikal, ker imam o tem premalo informacij. Sejem se je gibal na povprečni ravni, čeprav smo lahko opazili nekatere novosti in nekaj zanimivih idej, kot je na primer ideja o mednarodnem ekološkem razvojno raziskovalnem centru, ki naj bi stal ob Šmartinskem jezeru blizu Celja.

Pa IMP, lahko bi rekli: Skromno, bolje žalostno. Pa naj mi ne zamerijo tisti, ki so si prizadevali, da je nekaj sploh bilo. Nastop in prikaz na tem sejmu je po mojem občutku odraz določene razbitosti in nepovezanosti, rekel bi celo neorganiziranosti. Očitno je, da se z okoljem in programi s tega področja ukvarjamo zgolj na interni ravni, seveda z nekaterimi izjemami. Žal, sem vse bolj prepričan, da javnomnenjskega preboja in organiziranega nastopa pred tem javnim mnenjem, nismo sposobni, ali pa smo tako hudičevo zaplankani vsak za svoj plot in v svoj program. Nekaj je prav gotovo res. Ko se človek takole pogovarja z IMPjevci o razvoju na tem področju, o programih in nenazadnje o referencah, vsi prikimavajo, češ, oh tu pa smo mi in tu pa imamo kaj pokazati. Ko pa prideš, da bi videl, kaj vse to je, pa vidiš nekaj razstavljenih eksponatov, ki so razmetani brez neke sistematične povezave in seveda nekaj starih slik in nekaj obrabljenih gesel, v neposredni bližini pa se pojavi konkurenčna firma z navidezno podobnimi zadevami, vendar kot so dejali, tehnološko slabšimi kot so naše, pa uporabi vse možne rešitve, da je medijsko in vizuelno atraktivna. Verjetno z vidika »biznisa« ta sejem res ni tako atraktiven, vendar za utditev imagea in za javnomnenjski pa tudi medijski prodor bi lahko bilo storjenega kaj več. To bi zahtevalo kakovostnejšo in celovitejšo predstavitev, pa tudi sodobnejšo, če hočete, morda organizacijo kakšne tiskovne konference, za predstavitev posameznih programov npr. zračno blazino, ali termosol (omenjam ju, ker sta bila pač po naključju razstavljena). Je, kar pač je, bo pa čez dve leti boljše. Taka je pač industrijska pot NAZAJ K NARAVI. Občutek ni ravno najbolj prijeten, pa najsi na vse to gledaš skozi optiko kmeta, ali industrijskega novinarja, ali humanista, ali businessmana.

J. Votek

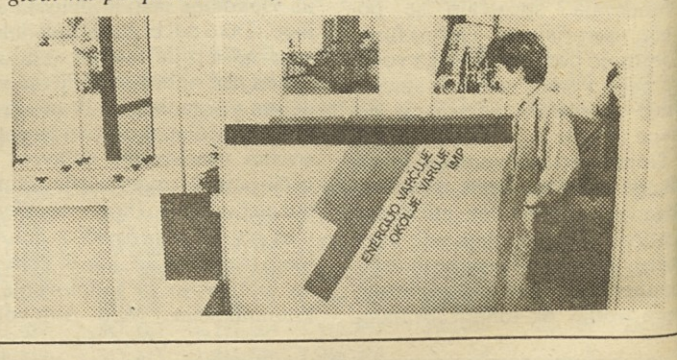

Komore za termično predelavo mesnih izdelkov

»Povejte in dobite«

V celjski Klimi so izdelali komoro za termično predelavo poltrajnih mesnih izdelkov, ki spada v sklop opreme za mesno predelovalno industrijo, ki ima v tej delovni organizaciji že dolgoletno tradicijo. Predvsem so to hladilnice, zorilnice, ki jih opremljajo z vsemi potrebnimi napravami in agregati za skladiščenje ali zorenje trajnih mesnih izdelkov.

Buren razvoj tehnologije tudi v naši branži terja razvoj čedalje zahtevnejše in preciznejše parametre tehnološke opreme, pri čemer je končni cilj, kot zagotavljajo živilski tehnologi, trajen, zdrav in kvaliteten mesni izdelek.

Za nas pa to pomeni nenehno spremljanje razvojnih trendov v dveh branžah, ker je le na ta način možno pravočasno posodobiti ali pogosteje povsem na novo razviti določen agregat. To je predpogoj za nudenje aktualne in s tem konkurenčne tehnološke opreme. Klima je na tem področju dosegla nekaj vidnih rezultatov. Poleg več domačih objektov so to predvsem v lanskem in predlanskem letu zaključeni objekti za Sovjetsko zvezo.

Komore za termično predelavo poltrajnih mesnih izdelkov so, poenostavljeno bi rekli, posodobljene, izpopolnjene in avtomatizirane dobre stare prekajevalnice mesa. To so individualne popolnoma avtonomne enote, opremljene z vsemi potrebnimi agregati za kontinuirano izvajanje vseh potrebnih tehnoloških faz predelave mesa in sicer: sušenje s toplim zrakom, obarjanje (blanširanje) ali kuhanje s paro, pečenje z vročim zrakom, dimljenje s prečiščenim dimom.

Zlasti je treba poudariti, da celoten proces, ki traja približno 8 ur, krmili avtomatika vključno s proizvodnjo tehnološkega dima v posebnem agregatu – dimogeneratorju.

Vse časovne in veličinske parametre nastavimo pred procesom, nakar avtomatika izvaja opisane tehnološke faze do konca. To je pomembna uporabna lastnost, ki omogoča delovanje brez nadzora ali pa je le-ta skupen za celo predelovalno linijo.

Izvedbeno spada komora seveda pod sanitarne predpise za živilsko industrijo, kar pomeni celotna izvedba iz prokron pločevine, vključno s parnimi grelci, ki so bili razviti in tokrat prvič izdelani iz prokron materiala.

Čeprav je bila komora izdelana kot namenski tipski agregat, pa nekatera sedanja konkretna naročila za razno procesno tehnologijo dokazujejo njeno dokajšnjo univerzalnost. Z nekaterimi dopolnitvami, prilagoditvami in spremembami, včasih tudi bistvenimi, smo že izdelali ali pa je v fazi ponudb:

- komoro za predvulkanizacijo;
- komoro za taljenje medu;
- komoro za sušenje rezancev;
- komoro za stabilizacijo folij v steklarski industriji;
- komoro za sušenje lakov

Ta tehnološka pestrost pa zahteva od projektanta-konstrukterja, ki je največkrat kar v eni osebi, dokajšnji napor. Obvladati mora konkretno tehnologijo, spremljati izdelavo, montažo, preizkusni pogon, izvesti meritve, skratka potrebno se je zelo angažirano lotiti tega projektantskega dela. Prepričan sem, da je nujno.

Mislim namreč, da se premalo zavedamo dejstva, da je dokončno minil čas, ko smo se reševali kupcev nekako po načelu: »Preglejte in izberite.«

Smo že globoko v obdobju, ko bi morali zadrževati kupca nekako po načelu: »Povejte in dobite.« S tem ni mišljeno, da bi izdelovali vse pod kakršnimi koli pogoji, mišljena je večja stopnja fleksibilnega prilagajanja tehničnih parametrov obstoječih večjih izdelkov in na ta način širjenje njegovih uporabnih lastnosti.

Prepričan sem, da bi bila s takšno strategijo obravnavanja kupcev z omenjenim projektantskim angažiranjem stopnja zasedenosti proizvodnih kapacitet bistveno ugodnejša.

Avgust Črepinšek

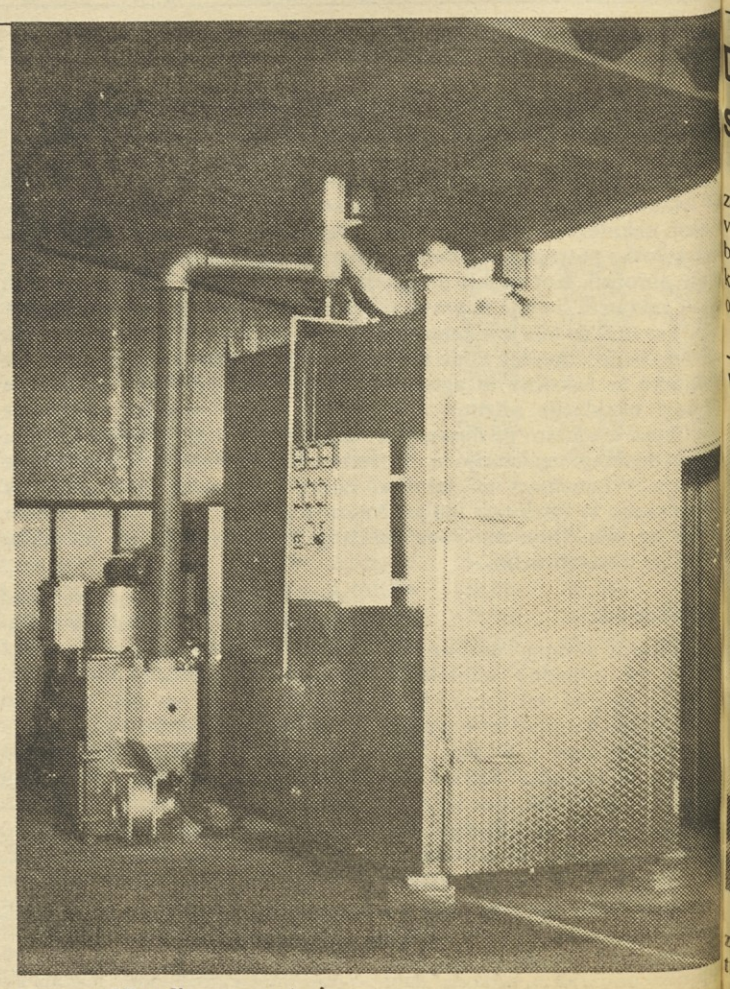

Komora 2P z dimogeneratorjem

Obdelovalni center

Odprava ozkih grl

Novi programi soboške Panonije so zaživeli, res sicer z nekajmesečno zamudo, vendar tokrat je dokončno uspelo, nam je povedal Štefan Ferenčak, vodja tehnološko konstrukcijskega oddelka. Oprema za rezervne dele šivalnih strojev je bila nabavljena že pred časom, ustrezno s tem so prilagodili tudi delovne pogoje, saj je to povsem ločen in zaokrožen oddelek, čeprav v okviru sedanje proizvodne hale. V tem oddelku imajo 3 CNC rezkalne stroje, sicer pa so v paketu tehnološke posodobitve nabavili 4 nove CNC stroje.

Kot so povedali, so z izdelovanjem rezervnih delov začeli že pred dobavo opreme. Čeprav je sedaj oprema v tovarni in so začetne težave premagane, pa to še ne pomeni, da je proizvodnja nemoteno stekla. Vendar se tu problem ne zastavlja pri sami Panoniji ali pri kadrih. Te težave so po besedah Štefana Ferenčaka uspešno prebrodili, saj so v domači orodjarni izdelali vsa potrebna orodja, ki so uspešno prestala preizkušnjo, zaposlili nove mlade kadre (strojne tehnike), ki so jih ustrezno usposobili za delo na novi opremi. Težava je nastala pri dobavitelju polizdelkov livarne mikrolivov iz Krušika, ki je sicer izredno zainteresiran za odlivanje polizdelkov za rezervne dele, vendar je zelo počasi osvajal tehnologijo, tako jih v sedanji fazi oskrbuje s 5 vrstami odlitkov od predvidenih 25. To jim povzroča nekatere težave, ker morajo še naprej delati večino izdelkov iz polnega materiala, kar podraži proizvodnjo in podaljšuje rok izdobave, nižja pe je zato tudi produktivnost. Bojazni, da program ne bi zaživel, torej ni več, rečemo lahko, da program že živi in da je dohodkovno izredno zanimiv glede na preostali proizvodni program Panonije, saj je materialno zelo ekstenziven in v bistvu pomeni vrednost materiala v teh izdelkih le borih 5 odstotkov.

Obdelovalni center

Konec aprila je začel z delom novi obelovalni center, na katerega so se v Panoniji prav tako že nekaj časa pripravljali, že od novega leta naprej. Center bi moral stati nekaj mesecev prej, vendar je prišlo do nekaterih zapletov pri dobavi tuje in domače opreme. 21. aprila so to opremo dokončno prevzeli in v začetku maja začeli s poskusnim obratovanjem. Tudi to ni minilo brez zapletov, saj je prišlo do manjših okvar, ki jih je potem vzhodnonemški proizvajalec odpravil. Za uspešni začetek sta se za delo na stroju ustrezno usposobila dva tehnologa, ki sedaj obvladujeta računalniško krmiljenje stroja. Po ocenah Štefana Ferenčaka pomeni ta center za Panonijo določen izziv in velike spremembe znotraj proizvodnje in glede na dosedanjo tehnološko zahtevnost Panonijine proizvodnje. S tem centrom, v katerem lahko obdelovanec obdelujejo s 36 orodji, se Panoniji odpirajo možnosti za osvajanje tehnološko zahtevnejše proizvodnje. Kot smo že zapisali, so tudi za delo na tem centru z izjemo prej omenjenih tehnologov zaposlili mlade strojne tehnike. Cilj jim je, da bi bil center čim bolje izkoriščen. V začetni, ali bolje rečeno poskusni dobi, bo predvidoma stroj obratoval 16 ur. Takšna je tudi trenutna zasedenost z deli, ki jih imajo razprodane za mesec junij, pričakujejo pa dobro zasedenost tudi v prihodnje, takšne so vsaj ocene po odzivih na ponudbe. Cilj je, da bi stroj čimbolj izkoristili, to po eni strani pomeni polno zasedenost stroja v treh izmenah in doseganje čim krajših obdelovalnih časov. Sicer pa se je posodabljanje z obdelovalnim centrom šele začelo. V času, ko smo zbirali gradivo za ta zapis, so ravno začeli z raztovarjanjem peskalne komore. Kupili pa so tudi lakirno linijo, ki je sicer rabljena.

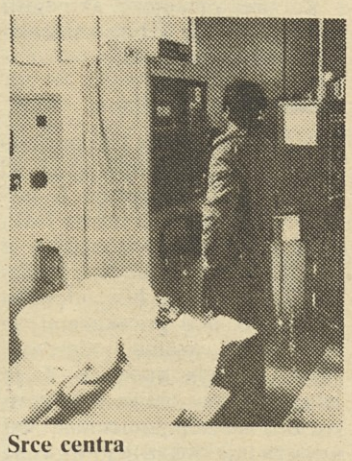

Srce centra

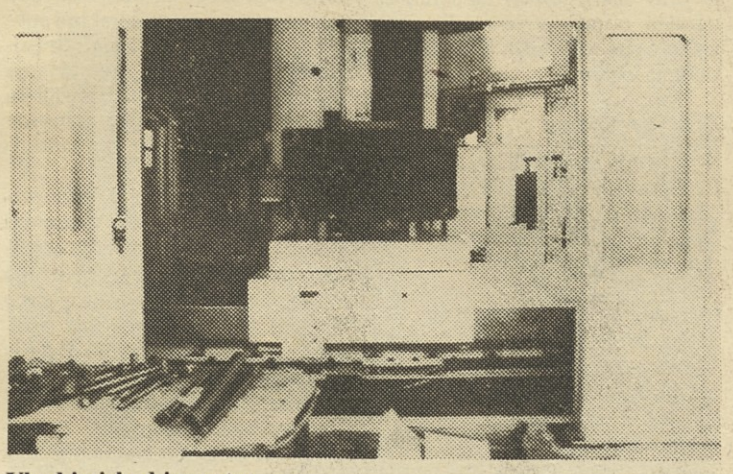

Vhod in izhod iz centra

To pa pomeni po besedah Štefana Ferenčaka inoviranje obstoječega programa. To pomeni skrajševanje proizvodnih ciklusov, zmanjševanje notranjega trasporta, zmanjševanje zalog polizdelkov. Skratka, prišlo naj bi do večje ekonomičnosti poslovanja. Istočano pa ta posodobitev pomeni solidno osnovo za bolj gibljivo prilagajanje proizvodnje zahtevam trga in osvajanje novih programov. Vrednost obeh naložbe je okrog 145 milijard dinarjev.

J V

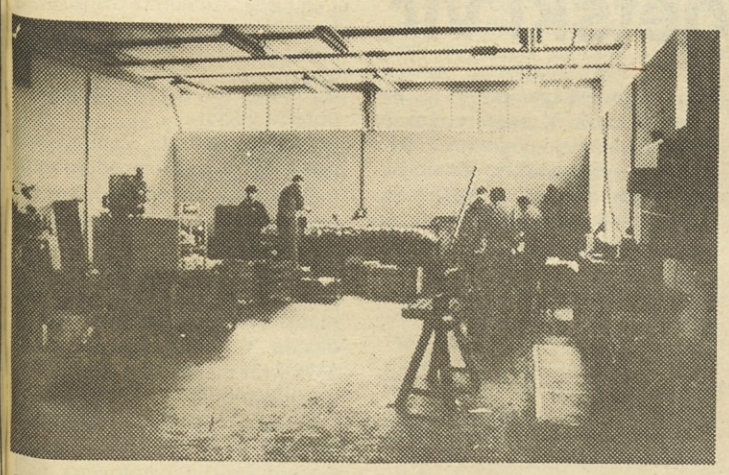

Oddelek za izdelavo rezervnih delov

Demonstracija kmetijskih strojev

V Markišavcih pri Murski Soboti je bil 22. aprila prikaz dela strojev za pripravo tal z vrtljivimi delovnimi stroji (vrtavska brana Cimos, vrtavska brana Majevica, rotacijski drobilec s sejalnikom, vrtavska brana Panonije), ki ga je organizirala Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije – komisija za kmetijstvo v Murski Soboti in si ga je ogledalo precej tekmovalcev.

frku

Glasnik je tudi vaš časopis!
Sodelujte!
Telefon uredništva:
(061) 321-043

Prodor MM v Dalmacijo

Kos, ki si ga je treba znati odrezati

Turizem smo ljudje! znameniti slogan, ki prijahaja v podzavest skorajda vsakega Slovenca. O njem ali z njim postajajo vse bolj okupirani tudi mediji, kaj hočemo, obdobje kislih kumaric. Turizem naj bi bil edini, ki se »obrača« tako ali drugače v tem poletnem času. Turizem naj bi bil tudi tisti, ki bi lahko potegnil iz blata podjetja, ki so povezana z naložbeno izgradnjo. Tega se ponekod zavedajo, drugje ne. Odvisno od sposobnosti in resnosti.

Jasno je, da tudi turizem ni in ne more biti zlata jama sredi živega blata, vseeno pa je le veja, ki je stalno v gibanju in ponuja skromnejši kos pogače, vendar ga ponuja za prej omenjeno dejavnost. V tej dejavnosti, ki je povezana z naložbenimi projekti, je tudi IMP, vsaj tako pravijo. Pravijo tudi, da so turizem in nekatere druge dejavnosti povezane z morjem naše neizkoriščene možnosti. Kaj storiti? Na »resolucijski ravni« že vemo kaj, kaj pa konkretno? Konkretno pa, kakor kdo! Vendar, nekaj je gotovo, sposobnejši ali bolje vitalnejši v sistemu ne čakajo na resolucijo, ne na reorganizacijo, ampak zagrizejo, če se le da.

Preboj na to tržišče je zelo težak, so mi povedali v mariborski Montaži. Pogoj za uspeh je zares kakovostna ponudba in seveda tudi izvedba. Mariborčani so se uspeli prebiti v Zatonu pri Zadru. Kot je povedal Edo Vidmajer, so uspeli, ker so ponudili celovito rešitev, to je od idejne rešitve do izvedbe z jamčenjem kakovosti in servisiranja vgrajenih naprav. V veliko pomoč pri pridobitvi posla jim je bilo predstavništvo v Splitu. Prav ta celovitost ponudbe in zelo kratki rok izvedbe sta nagnila tehtnico na njihovo stran. Posel je bil pridobljen marca, zaključili pa naj bi ga okoli 15. maja, vendar so z deli končali že pred prvim majem, kar pomeni izjemno učinkovitost in poslovnost, če seveda upoštevamo celovitost ponudbe od projektiranja naprej. Takšen način je, kot pravi Edo Vidmajer, za izvajalca pa tudi za investitorja ugodnejši, ker s tem odpadejo vse vmesne faze usklajevanj in iskanje rešitev s projektantom. Da so se držali roka in z deli končali pred rokom, je posledica takšnega načina. »Mi smo takoj, ko smo pridobili posel, začeli s projektiranjem, vzporedno s pripravo projektov smo začeli že s pripravljalnimi deli v delavnici in pripravili vse elemente, ki smo jih potem samo montirali na objektu. V Starem gradu smo vgradili dve klima napravi v pivnici in disco klubu ter v samopostrežbi v Zatonu. Hkrati smo gradili sistem za izkoriščanje sončne energije v kampu v Zatonu. Sistem deluje na principu akumulacije, iz katere je speljana topla voda s pomočjo črpalk po celem kampu. Vgrajenih je 256 zbiralnikov sončne energije.

S tem pa dela še niso zaključena, saj namerava investitor vgraditi še okoli 200 zbiralnikov predvidoma jeseni, upam pa, da nam bo uspelo pridobiti tudi ta del posla, »pravi Edo Vidmajer. Poleg kakovosti ponudbe je vredno zapisati, da je Montaža ponudila tudi finančno ugodno ponudbo, odločili so se za t. i. »leasing« način odplačevanja do novembra meseca. S tem pa prisotnost Montaže v Dalmaciji ni končana, saj so že sklenili pogodbo za izvedbo montažnih del v hidroelektrarni Žele, kjer bodo izvajali klimatizacijo v strojnici in upravni zgradbi. Že to pa kaže na resnost in na to, da Montaža ne misli ostati muha enodnevnica v Dalmaciji. Vrednost opravljenih del v Zatonu je 380 milijonov dinarjev, opravljenih pa je bilo še 45 milijonov dodatnih del.

J. Votek

Jalova energija

Izgube manjše za 100 GWh

Elektro inštitut Milan Vidmar, IMP-Ten, Iskra in EGS so pripravili 17. maja kolokvij o kompenzaciji jalove moči v omrežjih. Na kolokviju, kjer je sodelovalo okrog 250 strokovnjakov iz celotnega sistema Elektrogospodarstva in energetikov iz delovnih organizacij, je najprej mag. Krešimir Bakič orisal splošne značilnosti jalove moči v elektroenergetskem sistemu s posebnim poudarkom na reševanju problemov kompenzacije jalove moči v distribucijskem omrežju. Prikazal je tudi razmere glede izkoriščanja jalove moči v slovenskem elektroenergetskem sistemu ter udeležence seznanil z rezultati študije o ekonomski optimizaciji jalove moči v distribucijskem omrežju Slovenije. Osnovne ugotovitve Bakiča so, da nivo kompenziranosti jalove moči v slovenskem distribucijskem omrežju ni zadovoljiv.

Strokovnjaki inštituta predlagajo graditev približno 100 Mvar kondenzatorskih baterij. Te baterije bi bile lahko po njihovih ugotovitvah stalno vključene in bi pokrivale del obremenitve jalove moči EGS. Z vključitvijo 100 Mvar kondenzatorskih baterij na srednjenapetostnem nivoju bi zmanjšali izgube električne energije za približno 100 GWh letno. Hkrati predlagajo nadaljnji razvoj kondenzatorskih baterij, ki bi jih bilo moč vgrajevati na drogove.

Inž. Maks Babuder je poskušal odgovoriti na problem prenapetosti v srednjenapetostnih kompenzacijskih postrojenjih. Inž. Viktor Mlakar je v svojem referatu prikazal osnovne značilnosti in probleme, s katerimi se srečujejo pri napravah za kompenzacijo jalove moči na visokonapetostnem območju. Opozoril je na izredno gospodarnost tovrstnih naložb in vpliv kompenzacij na izboljšanje kakovosti električne energije. Osvetlil je tudi nekatere tehnološke probleme in rešitve, ki zagotavljajo varno in zanesljivo obratovanje. Dotaknil se je tudi problema izvedbe kondenzatorskih baterij in analiziral pojave višjih harmonikov, ki se pojavijo ob priključitvi kondenzatorskih baterij na omrežje.

Največ prahu so med razpravljalci dvignile kondenzatorske baterije, ki so do sedaj delovale na osnovi zloglasnega PCB-ja, ki uporabnikom povzročajo velike preglavice. Ne vedo namreč, kam z izrabljenimi kondenzatorskimi baterijami, ki ležijo po trafo postajah, ker v Sloveniji še nimamo odlagališča nevarnih snovi. Inž. Janez Štefančič je osvetlil nekatere tehnološke probleme glede izbora baterij in opisal tehnološke lastnosti novih kondenzatorjev, ki delujejo na osnovi olj. Na koncu pa so predstavniki elektrodistribucij opisali nekatere konkretne izkušnje, ki jih imajo s kompenziranjem jalove moči.

jv

Pomurski kovinarji tekmovali

Eno prvo mesto

Na petem delovnem tekmovanju kovinarjev Pomurja, ki ga je pripravil soboški občinski sindikalni svet in je potekalo v desetih panogah, so med 80 pomurskimi kovinarji tekmovali tudi Panonijini in Bliskovi kovinarji. Na tekmovanju varilcev je Jože Smodiš dosegel četrto mesto z 855 točkami. Med orodjarji, ki so tekmovali v Panonijini orodjarni, je Panonijin orodjar Dejan Cigut s 336 točakmi dosegel 6. mesto. Od rezkalcev se je Ludvik Sever uvrstil na peto mesto z 200 točkami, Jože Vrečič iz Bliska pa na sedmo mesto. V plamenskem varjenju je prvo mesto zasedel s 771 točkami Štefan Temlin, ki bo tekmoval tudi na republiškem prvenstvu, ki bo oktobra v Mariboru. Med strugarji je bil Jakob Virc na 4. mestu, Bliskovec Štefan Pavel pa na 6. mestu. V varjenju VAG je bil Panonijin varilec Janez Rogač šesti, Drago Ilič pa deseti.

Kot je povedal Ludvik Sever, je bil praktični izdelek na letošnjem tekmovanju zahtevnejši kot lani. Po njegovem mnenju so takšna tekmovanja privlačna, vendar nimajo prave veljave. Ivo Šoštarič, ki že vrsto let sodeluje na teh tekmovanjih, je priznal, da je imel letos nekoliko treme zaradi konkurence, ki je bila letos hujša, saj so tekmovali tudi kovinarji iz Nafte in Radenske.

frku

S tekmovanja kovinarjev

Vesti

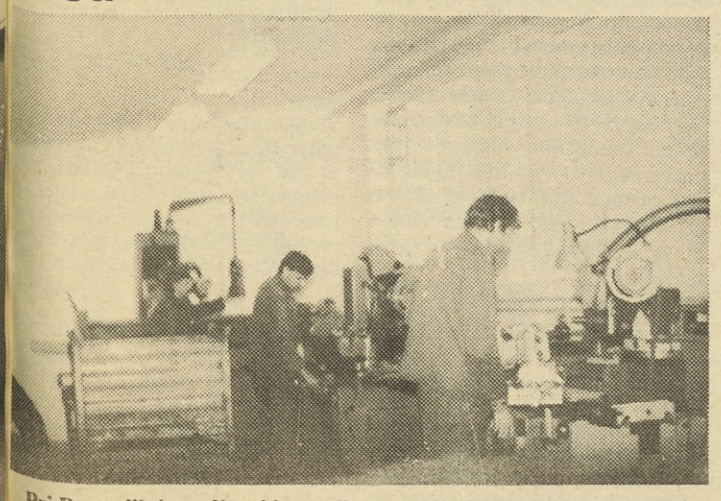

Pri Panonijini orodjarni je gradbeno podjetje Graditelj iz Beltincev zgradilo novo brusilnico, v kateri je že steklo delo. V njej je potekalo tudi delovno tekmovanje kovinarjev iz ozdov Pomurja.

frku

V Cankarjevem domu je bila 7. maja osrednja prireditev v počastitev 125-letnice ustanovitve Rdečega križa in 35-letnice brezplačnega krvodajalstva na Slovenskem, na kateri so podelili priznanja krvodajalcem, ki so darovali kri več kot 90-krat in druga priznanja. Prireditve so se udeležili tudi Panonijini krvodajalci: Boris Škrjanec, ki je daroval kri 78-krat, Ladislav Abraham (75-krat), Helmut Vidic (46-krat), Janez Lapošič (45-krat), Janez Flegar (40-krat).

frku

Tržne komunikacije

1 INSTRUMENT, 9 MAXIMA, 8 METODA 7

»Kljub še tako zaostrenim razmeram so naložbe v razvoj in v propagando nuja.« Tako smo lahko slišali v zadnjem času na zasedanju različnih forumov sozda. Tržno komuniciranje v sistemu se je komajda postavilo na noge, tako da je sedaj mogoče pričakovati njegov razmah. Namen tega zapisa ni teoretizirati o pomenu tovrstne dejavnosti v poslovni strategiji sistema, ampak gre za prikaz aktivnosti v lanskem letu in usmeritev te aktivnosti v letošnjem letu.

1987

V lanskem letu je IMP praznoval 40-letnico svojega obstoja. Osrednji cilj, ki je bil postavljen, je primerno proslaviti ta dogodek in vse aktivnosti izkoristiti v tržno – komunikacijske namene. V tem smislu je poslovni jubilej pomenil osrednji in najzahtevnejši del aktivnosti. Osrednja proslava 13. novembra je pomenila vrhunec in zaključek vseh jubilejnih aktivnosti. Na osnovi sprejetih izhodišč je bil pripravljen potek prireditve, izdelana je bila celostna grafična podoba za obeležitev jubileja. Na osrednjo prireditev smo povabili okrog 350 domačih 32 tujih poslovnih partnerjev. Osrednja prireditev je bila ustrezno organizirana in izpeljana. Lahko bi rekli v skladu s časom, z razmerami in našimi usmeritvami in prizadevanji. Skratka z javnim nastopom smo pokazali moč sozda, našo samozavest in ponos. Prisotnim smo predstavili del poslovne filozofije, naše velike, močne, sodobne in kulturne organizacije. Almanah, ki je bil izdan ob jubileju, je imel namen opredeliti in posredovati javnosti poslanstvo IMP–ja, usmerjenega na področje oskrbe in varčevanja z energijo in reševanja problemov, ki zadevajo življenjsko okolje. Almanah daje odgovor na vprašanje o vlogi in pomenu organizacij – združenih v sistem IMP v času in prostoru, kjer deluje. S tem pa ni odrinjena na stranski tir »zgodovinska dimenzija« IMP–ja, saj se v letošnjem letu pripravlja publikacija, ki bo osvetlila »zgodovinske razsežnosti IMP–ja. Če se povrnemo k almanahu, je potrebno poudariti, da smo industrijska organizacija. Njene odločitve vplivajo na socialno, gospodarsko in kulturno tkivo okolja. Iz tega izhaja, da mora sistem sam prispevati k opredeljevanju »podobe naše dobe«. Almanah je izšel v 4.000 izvodih. Naslednji člen tiskanih publikacij, ki bodo nadaljevanje v almanahu opredeljenih izhodišč, bodo poslovna poročila, ki bodo tržno usmerjena in bodo imela informativno poslovni pomen.

Medijski preboj

V minulem letu so bili vzpostavljeni tesnejši stiki s televizijo, ki so bili po letu 1983 tako rekoč prekinjeni. Glede na pomembnost tega medija v procesu tržnega komuniciranja nasploh in glede na naše usmeritve to ni nepomembno dejstvo. Premik je bil dosežen tudi na radiu, kjer je bilo objavljenih 6 prispevkov, ki so se nanašali na IMP. Posebno enourno oddajo je pripravil v sodelovanju z IMP–jevim predstavništvom radio Sarajevo.

V tisku velja posebej izpostaviti sodelovanje z Gospodarskim vestnikom, Privrednim vjesnikom in Privrednim pregledom. Pripravljenih je bilo tudi 7 oglasov v sodelovanju z Inženiringom in Marketingom na srbohrvaškem govornem območju.

Humanitarne akcije, pokroviteljstva, sponzorstva

V lanskem letu je prišlo na ta naslov nekaj čez 140 vlog. V skladu z usmeritvami iz Poslovnika, glede na poslovni interes in na denarne možnosti je bilo podprtih okrog 30 akcij in 5 prošenj za podporo dejavnostim znotraj IMP–ja.Največ sredstev je bilo namenjenih za področje kulture, šolstva, zdravstva in športa ter rekreacije. Izbor je bil narejen na osnovi usmeritev, glede na dogajanje na področju družbenih dejavnosti in njihove potrebe ter odmevnost. Sredstva v ta namen so bila usmerjena decentralizirano, sodelovanje je potekalo predvsem na pobudo organizacij. Od teh akcij so pomembnejše Podarim dobim, finale državnega prvenstva v odbojki, kegljaški turnir v Mariboru, sodelovanje pri opremljanju Onkološkega inštituta, opremljanju srednje šole za strojništvo, sodelovanje na jugoslovanskem festivalu tržnih komunikacij, skupščini zveze novinarjev Jugoslavije, razstavi jugoslovanske grafike v Moskvi, zlati lisici v Mariboru, opremljanju pediatrične klinike, generalno pokroviteljstvo nad trnovskim maratonom in sponzoriranje prenosov iz Calgaryja in Planice.

Za prej omenjene aktivnosti znotraj IMP–ja je bilo namenjenih 5 milijonov dinarjev.

Posebne akcije

V lanskem letu je bilo pripravljenih nekaj posebnih akcij, ki lahko veliko prispevajo k javnomnenjski utrditvi imena IMP. Pred otvoritvijo Avtomatike je bila organizirana tiskovna konferenca. Čeprav je bila udeležba novinarjev pod pričakovanji, je bila kljub vsemu odmevna. Hkrati pa velja opozoriti, da je lahko tovrstna oblika predstavitve IMP–ja zelo pomembna, kar navsezadnje dokazujejo izkušnje nekaterih velikih sistemov, kjer je to stalna praksa. Ne nazadnje ne gre zanemariti tudi izredno uspešne in medijsko izredno odmevne predstavitve Plečnikovega koledarja, ki je požel vrsto priznanj. Bistveno za to predstavitvijo pa ne zaostaja tudi predstavitev letošnjega koledarja, ki je prav tako naletel na izredno ugoden odmev v javnosti, verjetno še ugodnejšega kot znotraj samega sistema.

Zaokrožitev

Pri oceni lanskega leta je potrebno upoštevati, da je jubilej pomenil osrednji del aktivnosti, niso pa to bile edine aktivnosti. Dejavnost kot taka je bila v vlogi instrumenta, saj sama ne more zgraditi imagea sozda IMP. Podoba sistema se ukvarja prek sistema večplastno med seboj povezanih in soodvisnih elementov poslovanja in to neprekinjeno dan za dnem. Tržno komuniciranje je proces, je instrument, maxima in metoda hkrati. Le kot zavestna, načrtna, kreativna in stalna dejavnost lahko prinese željene rezultate. S tem, ko se je v IMP–ju v lanskem letu začelo s to dejavnostjo, je stopil IMP tako rekoč na novo področje – na trg, kjer kupuje in prodaja hkrati. Navezani so bili bolj ali manj tesni stiki z nekaterimi »vodilnimi firmami« oziroma posamezniki na tem trgu, kar je pogoj za uspešno delo v prihodnje. Ob tem pa je še pomembno, da sistem ve, kaj hoče in ima to opredeljeno v dokumentih. Odbor IMP 40 še naprej deluje kot usmerjevalno telo za področje tržnega komuniciranja na ta način, da se je preimenoval v »Odbor za tržno komuniciranje sozda IMP«.

1988

Temeljne naloge, ki so zastavljene v letošnjem letu, so usmerjene k doseganju večjega razumevanja javnosti za cilje, probleme, delo in rezultate IMP-ja, h krepitvi ugleda IMP-ja, kar lahko pozitivno vpliva na odnose z investitorji, bankami in družbenopolitičnimi skupnostmi, na večjo trdnost poslovnega sistema in izboljšanje medsebojnih odnosov med posameznimi gospodarskimi subjekti, na povečanje občutka pripadnosti IMP-ju, ustvarjanje ugodnega delovnega vzdušja in izboljšanje medsebojnih odnosov med zaposlenimi in na kulturo organizacije.

Osnovni cilj tržne komunikacije v tem letu je povečati stopnjo povezanosti sozda, ki mora temeljiti na energiji in ekologiji. To pomeni vzpostavitev energetsko ekološkega koncepta kot značilne črte pri profiliranju IMP-ja v okviru »Corporate Image« in jo povezati v »Corporate Identity«. To pomeni izgradnjo zavesti o teh problemih in njena uporaba v vseh propagandnih medijih.

Predstavitev

Za uresničitev zastavljenih ciljev so zastavljene naslednje naloge po področjih tržnega komuniciranja: že omenjeno poslovno poročilo, ki je v sodobnem svetu nepogrešljiv člen stikov z javnostjo. Izdajanje in poenotenje tehnično prospektne dokumentacije. Oglasne akcije, od teh bo ena namenjena pridobivanju deficitarnih kadrov v sozdu.

Posebna pozornost bo namenjena pripravi avdiovizualne predstavitve IMP-ja, ki mora upoštevati vse posebnosti IMP-ja. V ta namen bo pripravljen tv spot, zatem načrtujejo predstavitveni film o IMP-ju, ki naj bi predstavil sporočilo o ekologiji in energiji, razen tega pa so predvidena še dokumentarna snemanja.

V tem letu naj bi prišla še bolj do izraza publiciteta v množičnih medijih, ki naj bi temeljila na spremljanju, zbiranju, oblikovanju informacij o IMP-ju. V skladu s tem bodo poleg že obstoječih stikov z uredništvi množičnih medijev vzpostavljeni novi stiki. Poseben poudarek bo dan tudi sejemskim in promocijskim predstavitvam.

Še enkrat se moramo povrniti k humanitarni dejavnosti, kjer je predvidena določena aktivnost, kjer pa bo potrebno poleg promocijskih iskati možnosti v daljšem časovnem obdobju tudi za čisto ekonomske učinke. V letošnjem letu je predvidena vzpostavitev tesnejših stikov z eno od kulturnih institucij. Glede na investicijsko naravnanost naše dejavnosti, je predvideno posebno sodelovanje s kumunikacijskimi akcijami z investitorji.

Skratka pri tej aktivnosti bodo vodilo tri temeljna načela: 1. jasno opredeljeni cilji, ki jih sistem želi doseči, 2. konsistentnost med cilji, sporočilom in ciljno skupino in 3. kooordinacija med dogodkom in promocijskimi prizadevanji.

J. Votek
Z. Kafol

Ugodna ocena opreme

Odprta vrata

V Iku pravijo, da gre zares, sami so že začutili krizo na jugoslovanskem tržišču, hkrati pa tudi sami ugotavljajo, da hitrega oživljanja gospodarstva in s tem naložb vsaj v naslednjih petih letih ni moč pričakovati. Še preden jim je začela teči voda v grlo, so začeli iskati možnosti prodora na tuje trge, zlasti v vzhodnoevropske države in na Kitajsko. Nenazadnje so jih k temu prisilile nove proizvodne zmogljivosti v Avtomatiki in v Črpalkah. Enostavno so ugotovili, da za te zmogljivosti sedanji jugoslovanski trg ni zadosten. S tem pa ni rečeno, da so se domačemu trgu odpovedali, saj iščejo svoj prostor v dejavnostih, kjer do sedaj niso bili prisotni, in kjer bi se s kakovostjo svojih izdelkov, novimi programi lahko prebili.

Kot nam je povedal direktor delovne organizacije Rudi Bukovac, so najprej vzpostavili tesnejše stike s sovjetskim tržiščem. Skupaj z Livom iz Postojne so zaposlili predstavnika v Moskvi, ki deluje v prostorih predstavništva Kovinotehne, s katero prav tako tesno sodelujejo. Po navezavi stikov z ministrstvi in s Centralnim projektnim in eksperimentalnim institutom iz Moskve (o čemer smo podrobneje že poročali, op.p.), so v mesecu maju dobili pozitivne ateste za izdelke iz programa črpalk in avtomatike. Vsa oprema je bila vgrajena na dveh objektih v Moskvi in preizkušena v minuli zimi, je podrobneje pojsnil Gorazd Kordelič in nam podrobneje opisal nadaljnje akcije in že sklenjene dogovore z ruskimi partnerji.

Med 9. in 16. junijem se je v Iku ponovno mudila delegacija prej omenjenega instituta in zelo ugodno ocenila opremo, ki je bila na preizkušnji. V tem času so se dogovorili in podpisali protokol o nadalnjem sodelovanju med institutom in Ikom. Ta protokol predvideva, kot je povedal Gorazd Kordelič, razširitev sodelovanja in preizkušanje druge opreme, ki jo izdeluje IMP (predvsem s področja klimatizacije). Vsekakor spodbudni rezultati.

Strokovna predstavitev IMP-jevega programa

Glede na že omenjeno ugodno oceno Ikove opreme so se odločili za temeljitejšo predstavitev te opreme. Skupaj s Centralnim institutom so pripravili seminar od 11. do 14. junija v Moskvi. Na seminarju bo sodelovalo okrog 250 projektantov iz SZ. Od IMP-ja bodo sodelovali: direktor delovne organizacije Rudi Bukovac, ki bo predstavil proizvodni program IMP-ja in Ika, v strokovnem delu seminarja, v katerem bo tema prihranek toplotne energije pa inž. Janez Hartman, inž. Gorazd Kordelič in inž. Andrej Ciuha iz ljubljanskega Kela – član evropske komisije za toplifikacijo. Kot je poudaril Gorazd Kordelič, je potekal seminar v okviru VDNH-ja – stalne in občasne razstave tehničnih dosežkov po posameznih vejah. Na razstavi bo sodeloval tudi Iko s svojo opremo. Cilj seminarja je bil povsem posloven, na ta način so se sovjetski projektanti podrobneje seznanili z IMP-jevo opremo, ki naj bi jo začeli v prihodnje projektirati.

Posli tečejo

Pred seminarjem so stekli že konkretni posli, saj v tem času Iko opremlja 5 manjših stanovanjskih naselij v Minsku, 6 v Vinižitabilu. Vzporedno s tem dobavlja obtočne črpalke in regulacijsko tehniko za tovarno kotlov v Bratsku. Hkrati so se v času obiska sovjetskih predstavnikov v Iku dogovorili in sklenili pogodbo o servisiranju vgrajene opreme. S tem so izpolnili pogoje za direktno prodajo opreme na sovjetsko tržišče. Po besedah Rudija Bukovca bo vrednost poslov s sovjetskim tržiščem znašala okrog milijon dolarjev. Sodelovanje temelji na blagovni menjavi, saj sovjetska stran nudi v zameno za dobavljeno opremo zelo kakovostne materiale. V to menjavo je vključena tudi Kovinotehna.

S tem pa prodor Ika na vzhodnoevropsko tržišče še ni zaključen, kajti tesne stike so navezali tudi s češko tovarno kotlov Sigma, ki je opremo Ika že testirala in jo ugodno ocenila, v tem času pa pričakujejo še ateste državnega instituta v Peštanih, ki so prav tako ugodni. Sigma bo na ta način dopolnila svoj proizvodni program, ker tovrstne opreme ne proizvaja.

J. VOTEK

Razvoj porabe zemeljskega plina v Sloveniji

Čist energetski vir

1. Uvod

Slovenija z izjemo nekaj vrtin na severovzhodu nima lastnih izvorov zemeljskega plina. Skromne domače količine se porabijo za lokalne potrebe. Ideja, da bi v Slovenijo pripeljali zemeljski plin iz uvoza, se je rodila že v šestdesetih letih, ko so proučevali možnost dobave utekočinjenega zemeljskega plina iz Alžirije. To idejo so uresničili leta 1978, ko so v Slovenijo pritekle prve količine zemeljskega plina iz Sovjetske zveze.

2. Razvoj transporta in porabe zemeljskega plina v Sloveniji

Omrežje za transport zemeljskega plina smo gradili med leti 1976 in 1980. Omrežje obsega 545 km magistralnih plinovodov, ki delujejo z največjim tlakom plina 50 bar in 85 km primarnih mestnih plinovodnih omrežij v mestih Ljubljana, Maribor, Celje in Kamnik, ki delujejo s tlakom plina 3 do 10 bar. Plinovodno omrežje je zgrajeno tako, da lahko sprejme zemeljski plin iz severne smeri v Ceršaku in z zahodne smeri v Šempetru pri Novi Gorici. Omrežje deluje brez kompresorskih postaj. Največja zmogljivost omrežja znaša 3,5 milijarde Nm^3 letno pri dobavi zemeljskega plina iz obeh smeri in 2 milijardi Nm^3 letno pri dobavi samo iz severne smeri. Predvideno je, da bo naša republika od teh zmogljivosti porabila 2,2 milijarde Nm^3 letno, ostalo pa za sosednje republike.

Prve količine zemeljskega plina iz Sovjetske zveze so v Slovenijo pritekle julija leta 1978. Od tedaj je poraba zemeljskega plina nenehno naraščala predvsem na račun kurilnega olja.

V letu 1984 smo torej porabili v Sloveniji že skoraj eno milijardo Nm^3 zemeljskega plina, kar je nadomestilo 800.000 ton kurilnega olja ali skoraj 2 milijona ton rjavega premoga.

Strukturo porabe zemeljskega plina v Sloveniji po gospodarskih dejavnostih prikazuje naslednja razpredelnica:

kemična industrija	21 odstotkov
črna in barvna metalurgija	25 odstotkov
industrija gradbenega materiala	13,5 odstotka
industrija papirja	11,6 odstotka
industrija nekovin	3,5 odstotka
kovinsko predelovalna industrija	6 odstotkov
tekstilna industrija	5 odstotkov
mestne plinarne	10,6 odstotka
ostali porabniki	3,8 odstotka

3. Nadaljnji razvoj porabe zemeljskega plina v Sloveniji

Nadaljnji razvoj porabe zemeljskega plina in izgradnje plinovodnega omrežja v Sloveniji bo odvisen predvsem od možnosti uvoza dodatnih količin zemeljskega plina iz Sovjetske zveze in Alžirije. Z izgradnjo črpališč plina v sosednjih republikah bi lahko računali tudi na dobavo domačega zemeljskega plina.

Izdelanih je bilo več anket, v katerih so zajeli večji del slovenske industrije in gospodarstva. Sedanje in bodoče porabnike so razdelili v tri skupine:

1. skupino sestavljajo delovne organizacije – podpisnice samoupravnega sporazuma, ki so bile priključene na plinovodno omrežje do leta 1984;
2. skupino sestavljajo delovne organizacije – podpisnice istega sporazuma, ki so se in se še bodo priključile na plinovodno omrežje po letu 1984,
3. skupino sestavljajo vse zainteresirane delovne organizacije, ki ležijo relativno blizu plinovodnega omrežja.

V naslednji razpredelnici so prikazani rezultati ankete iz oktobra 1984. S to anketo so podane predvidene potrebe po zemeljskem plinu do leta 2000.

Za realizacijo teh napovedi bo potrebno pridobiti dodatne količine zemeljskega plina iz zahodne smeri. V zvezi s tem že nekaj časa tečejo pogovori z alžirskimi predstavniki. Zemeljski plin naj bi dobivali iz ležišč v Sahari po plinovodu skozi Tunis, po dnu Sredozemskega morja in skozi Italijo do naše meje v Šempetru pri Novi Gorici.

4. Vpliv plinovodnega omrežja in uporabe zemeljskega plina za okolje

Cevovodi plinovodnega omrežja so položeni v zemljo od enega do dveh metrov globine in na okolje nimajo nobenega vpliva. Na zemljiščih, kjer je omrežje speljano, se lahko odvijajo vsa poljedelska dela, ni pa dovoljeno postavljati objektov v bližini trase plinovoda. Pri trasi plinovodov skozi gozdove morajo ostati 10 metrov široke poseke. Nadzemne plinske naprave, kot so merilno regulacijske postaje ipd. so v posebnih zgradbah ali ograjenih površinah in ne izpuščajo škodljivih snovi v okolico.

Uporabo zemeljskega plina namesto kurilnega olja in premoga lahko ocenimo pozitivno, ker zmanjšuje onesnaženost ozračja in okolice.

5. Prednosti uporabe zemeljskega plina v primerjavi s klasičnimi vrstami goriv

Prednosti lahko strnemo v naslednje ugotovitve:

1. Uporaba zemeljskega plina vpliva na izboljšanje toplotnega izkoristka in s tem na manjšo porabo goriv;
2. Ob uporabi zemeljskega plina se poveča produktivnost naprav npr. v sušilnicah gradbenega materiala in strojih za izdelavo papirja;
3. Pri uporabi zemeljskega plina je onesnaževanje okolja manjše. Emisija žveplovega dioksida v zraku je povprečno 1578-krat manjša kot pri uporabi kurilnega olja;
4. Zemeljski plin je zelo čist energetski vir, zato se bo z zmanjšanjem emisije žveplovega dioksida obnovila vegetacija v nekaterih najbolj ogroženih predelih (Jesenice, Zasavje);
5. Transport zemeljskega plina po cevovodih je relativno najbolj varen in skoraj ni odvisen od vremenskih razmer;
6. Z nadomestitvijo klasičnih energetskih virov (kurilno olje, premog) se bodo bistveno zmanjšali prevozi po železnicah in cestah;
7. Zemeljski plin se uporablja tudi kot surovina (metanol);
8. Izboljšala se bo kvaliteta izdelkov, kjer tehnološki postopek zahteva natančno regulacijo temperature (železarne, pekarne, cementarne) itd.

priredil: Rado Škraba

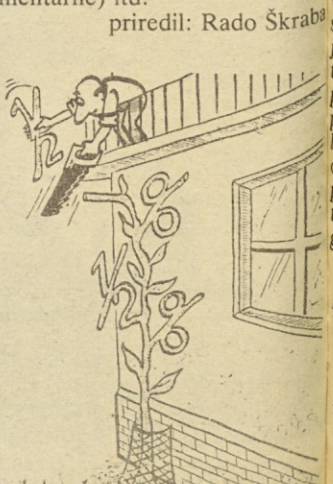

Drevo obresti

Odgrnjena tančica

Bujno zelenje so zamenjale skale in borna trava, pojavila pa se je še druga nevarnejša značilnost: fantiči, ki so na cesti ob morju proseče in prijazno prodajali sadje, so zamenjali grozeči fantje s kamenjem v rokah, ki so na posebno strmih odsekih jasno in odločno zahtevali cigarete. Sila neprijetna stvar ob največji hitrosti avtomobila 20 km na uro. Kljub temu, da smo v svoji gorenjski zadrtosti odbili tako kupčijo, smo jo srečno odnesli. Kamenje je enkrat poletelo, vendar ni zadelo cilja. Drugače pa so bili to kljub svarenju pred odhodom edini trenutki, ko sem se v tej deželi počutil nemočnega. Ljudje so delavni in sila prijazni. Za našo severnjaško, previdno naturo skoraj vsiljivi. Nič čudnega torej, če v prazni gostilni prisede Turek in prične pogovor o vsemogočem. Pri plačilu uslug pa je tako, kot povsod po svetu. Nekateri plačilo zahtevajo, drugi pa so ob njem užaljeni. Podkupnino je potrebno dati pravemu človeku, tistemu, ki je na vrhu. To lekcijo smo dobili v nekem hotelu ob glavni cesti, ko smo nagradili natakarja z zavojčkom cigaret. Želeli smo postaviti šotor na angleški travici v neposredni bližini hotela in uporabiti kopalnico v njegovi notranjosti. Vsa zadeva je izgledala sila enostavno, vendar samo do prihoda natakarjevega šefa, ki se z našo namero nikakor ni hotel strinjati. V strahu, da to le ni zadnji na hierarhični lestvici, smo se brez zavojčka cigaret umaknili na kakih sto metrov oddaljeno nikogaršnjo zemljo.

Preko suhe pokrajine smo se pripeljali v Konjo, mesto kjer so se v svojem osvajalnem pohodu prvič za stalno naselili Turki. To je mesto, kjer je muslimanski svetnik Mevlana v XIII. st. ustanovil sekto dervišev. »Pridi, pridi kdorkoli že si. Ni pomembno kaj si, ali si brezvernež, malikovalec ali gorečnež. Pridi, naš samostan ni mesto razočaranja, pridi, čeprav si prelomil prisego stokrat, pridi znova!« so bile besede, s katerimi je vabil veliki derviš svoje sobrate. Čudno nasprotje v takratnih divjih časih! Njegova grobnica z muzejem je prostor, ki ga obišče vsakdo z velikim spoštovanjem.

Nekaj sto kilometrov stran pa je v suhi pokrajini, kjer se ljudje le težko prebijajo skozi življenje, kjer se ob hišah sušijo živalski iztrebki za zimsko kurjavo in kjer se že pojavlja puščavska ladja – kamela, narava naredila novo čudo sveta. Naenkrat se pojavi pokrajina, ki jo je težko opisati. Sprva sploh ne moreš verjeti očem, kajti prvi hip misliš, da si na luni. Asfaltna cesta se vije med peščenimi stožci, kopicami in stenami. Sredi teh peščencev ležijo osamljena polja, kakor oaze iz mivke. Ta nezemski svet, ki se je v popoldanskem soncu prelival v belih barvah pa tja do rdečerjavih barv, so naselili prvi kristjani okoli leta štiristo. Izkopali so si luknje v tem lahko kopljivem materialu. Pozneje so se tu naselili tudi menihi, ki so v teh peščencih zapustili mnogo cerkva, urejenih po bizantinskem vzorcu. Večino fresk so poškodovali muslimani ob svojem prodiranju v notranjost. V neposredni bližini pa se nahajajo podzemska mesta, ki so izkopana tudi po deset in več nadstropij globoko in so vse od svojega nastanka v prejšnjem tisočletju in pozabe v prejšnjem stoletju pomenila nezavzeto trdnjavo. Ta mesta so slabo označena in veliko manj znana kot peščeni stolpi, vendar pa se ob ogledu nisem mogel znebiti misli o primerjavi s kitajskim zidom ali piramidami, saj je v teh mestih živelo tudi do dvajset tisoč ljudi. Mesečeva pokrajina Kappadokije pa mi je zapustila tudi manj prijeten spomin. V peklenski vročini, ki običajno presega 40 stopinj C se me je lotila sončarica in po zdravniški oskrbi Alenke me je do konca potovanja spremljala rahla omotica in mokra brisača ovita okoli glave.

Naše popotovanje se je pričelo nagibati k tretjemu tednu in začelo se nam je muditi. Preko Ankare, sodobne prestolnice turške države, Burse, Istanbula smo zašpilili našo klobaso v mestu Edirne.

Ankara je sveto mesto. Tu pod veličastnimi oboki mavzoleja, postavljenega v čast človeku, vojskovodji, državniku, počiva najbolj priljubljen človek turškega naroda Mustafa Kemalpaša, bolj znan pod imenom Atatürk. To je bil človek, ki je ubogo, zdesetkano državo v prvi svetovni vojni

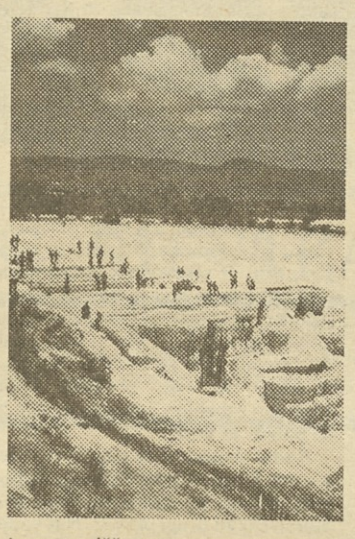

iz pogorišča premagancev popeljal v nov svet. Bil je miselni vodja in začetnik napredka Turčije in njene evropeizacije. Uničil je fevdalno ureditev, izvedel

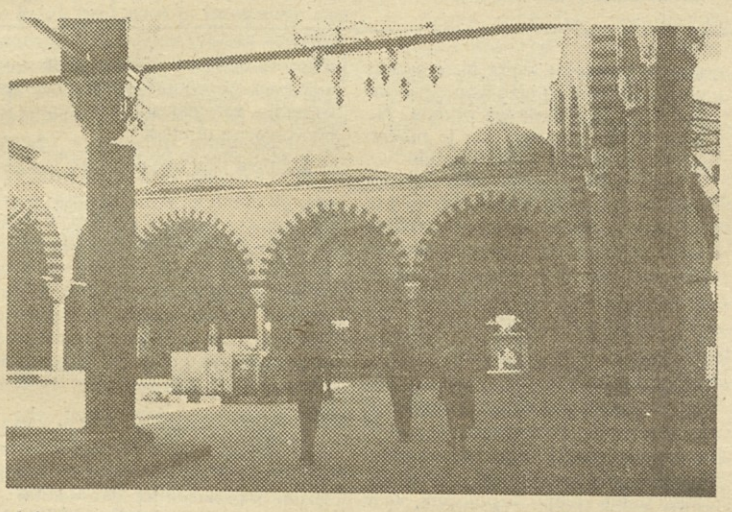

delno agrarno reformo, uvedel latinico, osvobodil žene in pospešil šolstvo. To pot se je Turčija približala Evropi na miren način in ne kot osvajalka in plenilka, kakršna je bila v zgodovini.

Prvi stik z Istanbulom, mestom dveh kontinentov in dveh morij nudi pogled na vitke minarete, ki se vzpenjajo na vsakodnevnem zadimljenem obzorju. K veličastnosti te slike prispeva svoj delež tudi ogromna silhueta visečega mostu, ki od leta 1973, kot prvi most v zgodovini človeštva, spaja dva kontinenta in dva dela mesta. Ob njem so starodavne trdnjave in palače ob morju kakor majhni pritlikavci. Ko gledaš mestne znamenitosti: Plavo mošejo, Ago Sofijo, pa lačo Topkapi, ostanke bizantinskega vodovoda, se moraš zavedati, da stojiš v mestu treh slavnih kraljestev; rimskega, bizantinskega in otomanskega. In prav Istanbul je ogledalo njihove moči. To je mesto, ki je od svojega nastanka v VII. stoletju p. n. št. vedno na prepihu. Ustanovil ga je legendarni Grk Bizas, nato ga je v IV. stoletju osvojil rimski cesar Konstantin Veliki in Bizanc se je preimenoval v Konstantinopel, dokler ga niso v XV. stoletju osvojili Turki in ga preimenovali v Istanbul. To je mesto, nad katerim so skozi zgodovino vedno divjali ognjeni viharji.

K prijetnemu vzdušju je v dobri meri pripomoglo dejstvo, da smo bili dve noči gostje mlade turške družine. Tu smo se, kakor pri našem prvem postanku pri slovenskih usmiljenkah v Peči, počutili kakor doma. Od tu smo se dva dneva zapored, potapljali v mestni vrvež, kjer vlada pravi sodobni Babilon. Tu naletiš na Armence, Turke, Kurde, Arabce, Grke, Jugoslovane..., ki nenehno hitijo za poslom, za vsakodnevnim koščkom kruha. Bil sem presenečen. Nikjer na teh obrazih nisem mogel najti sivine ali otožnosti, pa naj je bil to obraz čistilca čevljev, nosača ali uglednega zlatarja v pokritem bazarju. Človeka prevzame svetla iskra tisti trenutek, ko se poizkuša poistovetiti s tem okoljem. »Kakor Turčija ni Istanbul, tudi Istanbul ni samo bazar in trgovska ulica »La – Le – LI«, po kateri ga poznajo naši vročični nakupovalno sindikalni turisti«, se mi je nehote vsiljevala ta primera, ko sem gledal te množice, ki so drle skozi pokriti bazar. Tu vidiš vse od sodobne mlade ženske, delno zakritih žena, pa vse do popolnoma orokavičenih in v črnino zastrtih ženskih postav, ki v večjem številu kakor gosi capljajo za svojim, v belo tuniko odetim gosakom. Da, to je dežela velikih nasprotij. Tu se meša Azija z Evropo, preteklost s sedanjostjo. To je dežela, kjer občasno še vedno zavre med narodi, obremenjenimi z zgodovinsko preteklostjo. Vendar je to tudi dežela, ki se je zavedla svojih možnosti, svojih lepot. To je uspavana lepotica, ki se je končno prebudila.

Diana je zaradi polomljene izpušne cevi neznosno rohnela. Zopet smo bili na cesti bratstva in enotnosti. Zavit v brisačo sem ždel na sopotnikovem sedežu. Pred menoj je bila še vedno slika mesta Edirne in njegovih minaretov, prvi in zadnji vtis iz Turčije, ki se mi je najgloblje vtisnil v spomin. Pred menoj so se odvijali nešteti kilometri, slike pokrajin, kampov in ljudi, ki smo jih srečali na našem popotovanju. S spoštovanjem sem pogledal Turka, ki je poleg svojega preobteženega avtomobila počival v zelenju. Zavedel sem se, da je beseda Balkanec, ki ima tako negativen prizvok in, pod katero sem prej pomislil na Turka, pravzaprav namenjena nam in da nam tudi popolnoma ustreza.

Janez Jaklič

Literati

Zakaj literarno ustvarjanje, čemu potreba po umetniškem izražanju?

Vprašanje je prav tako dolgo, kot je dolga zgodovina umetniškega izražanja. Ne le za elitne posameznike, tudi za tiste, ki ga rojevajo žuljave roke ljudi vseh poklicev, spolov, narodnosti. Literat ni poklic. To je duhovna potreba človeka, vse bolj delovnega človeka. Ta, kadar želi nekaj izpovedati v pesmi ali prozi pa nima komu, ko mu je lepo in ga obdaja tesnoba, poprime za pero in ustvarja. Ustvarja zase, vse nas.

Vsebine del, ki jih ustvarjajo zaposleni v različnih ustanovah, združenem delu ali svobodni umetniki so sila pestre, različnih kvalitet. Bogate so po estetiki, besednih izrazih. Ali to so povedane enostavno z besedami, ki jih piše življenje. Ko imaš vsa ta dela enkrat pred seboj, tedaj se zavedaš bogatosti duha ljudi, ki niso poklicni umetniki.

Srečaš se z njimi. Obrazi so le dobre maske za vse tisto, kar čutijo, mislijo, dajejo.

In ko spremljam literarna dela skozi aktivno udejstvovanje na Kulturnih srečanjih gradbenih delavcev Slovenije, se mi kot nepoklicanemu za presojo vseh teh del vendarle utrne misel. Je mogoče, da vsa ta armada ljudi v pisarnah, za stroji, v gradbenih jamah in jaških razmišlja tako človeško, tako umetniško, tako pristno. Vse več del je, tudi ljudi, ki ta dela ustvarjajo je vse več. So produkti časa, produkti osamelosti človeka v gruči ljudi. To ni pehanje za materialnimi dobrinami. To so trenutki, ki se ustavijo zato, da bi drobno iskrico sreče razplamteli v velik ogenj za vse ljudi.

To je potrdil nastop literatov na jubilejnem 10. kulturnem srečanju gradbenih delavcev Slovenije.

To je potrdila tudi udeležba IMP-eja na tem pomembnem neobhodnem srečanju literatov.

A. O.

Kulturno srečanje gradbincev

Uvertura v »fešto«

Leto se je zavrtelo in kulturniki gradbeniki so se spet dobili, letos na Primorskem v Kopru, kjer je bil gostitelj kulturnih srečanj Stavbenik. Prireditve, ki so potekale v okviru občinskega praznika občine Koper, so se odvijale ves teden. Začeli so kot po navadi s srečanjem literatov, odprta je bila razstava likovnikov.

Finale, če se športno izrazim, pa je bilo srečanje pevskih zborov gradbenih organizacij. Ta večer na glavnem trgu v Kopru je, kot so vedeli povedati stalni spremljevalci teh srečanj, bil prvovrsten kulturni dogodek. Po dolgem času se je spet zgodilo, da pevci niso nastopili sami pred sabo, ampak pred publiko. V tistih večernih urah se je zbralo kar veliko število poslušalcev, ki so prisluhnili ubranemu petju pevskih zborov, ki spet po besedah poznavalcev dosegajo visoko umetniško raven med ljubiteljskimi pevskimi zbori. Med temi je bil tudi IMP-jev ženski zbor, ki je bil edini ženski, pa nič zato, je pa zato nastopil tudi samo eden pevci, ki vsaj enkrat na leto ubrano zapojejo »tako ali pa tako«. Posebna poživitev večera je bila folklorna skupina iz Bele krajine z belokranjskimi plesi.

Fenomen zase, ki ga laik spet ne more oceniti, je bila uvertura v »glavno fešto«, namreč skupina Šotor, ki si je pridobila zaradi svoje popularnosti poseben prostor za predstavo, samo obalo nedaleč od MILICE. Kot pravijo, jez sicer še sedaj pronicam v vsebino oziroma si poskušam razložiti, kaj sem umetniškega podoživel na tej predstavi, vendar bolj razglabljam, manj mi je vse skupaj jasno. Ne o tem, v kakšne vrste avantgardo naj štejem to predstavo, ker so mi

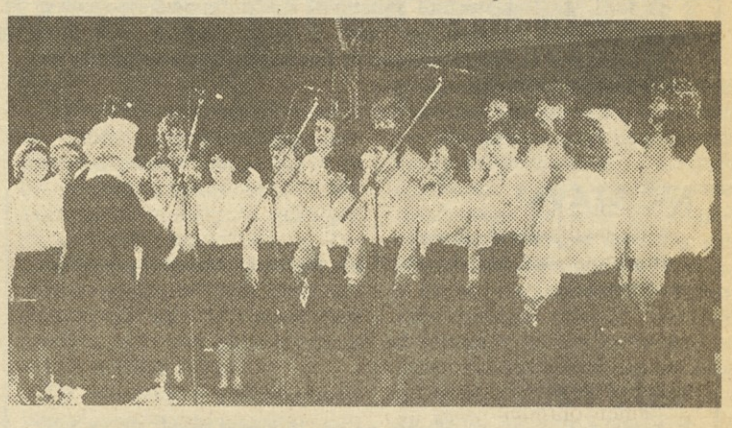

moški pevski zbor. V ocenjevanje nastopa se jasno ne bom spuščal, vendar pevovodkinja, ki je potovala z nami domov, ni bila najbolj zadovoljna, pa ne s pevkami, ampak enostavno zaradi tega, ker se ji je zdelo, da je izbrala zahteven program, pa tudi ambient jo je malo motil in to čisto v strokovnem smislu. Rekla je, da bi lahko dobili le nekoliko več informacij, kje in pod kakšnimi pogoji bodo nastopili. Pa nič zato, pomembno je, da so pevke nastopile, da jih je publika sprejela, pa tudi zato, da so kakšno rekle, pa zapele mimo ostrega očesa dirigentke, kar tako, da se je vedelo in slišalo, da so se zbrali stili, pa tudi literarna teorija tuji, sicer pa je težko kar koli predalčkati, ko pa nimaš kaj predalčkati, ko pa tu ni nobene »literature«, ko pa ni repa ne glave, beli plašči, temna očala in daljnogledi pa so le premalo prepričljivi, če zadeva nima »softa«. Saj so ljudje tudi eksperimentalno ugotavljali in eksperimentalno s ciničnimi nasmeški odhajali. Pa sem si rekel, cinizem, uh, to bo KOZMO POLITIZEM, ja pa ni, kaj pa sploh je? Lepo vas prosim! Saj (ne) vedo, kaj delajo!

Pa na svidenje na naslednjem balu!

J. Votek

Zahvale

Ob smrti mojega očeta Martina Karo se zahvaljujem OOS Panonija in sodelavcem Površinske zaščite za darovano cvetje, izraze sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Martin Karo

Ob smrti mojega očeta se iskreno zahvaljujem OOS DO Ten in vsem sodelavcem za darovano cvetje in izraze sožalja. Lepa hvala tudi vsem, ki ste očeta pospremili na zadnji poti.

Alojz Dremelj

Ob smrti moje mame Marije Prošek se iskreno zahvaljujem sodelavcem in organizaciji sindikata DO Ten za izrečeno sožalje in darovano cvetje. Zahvaljujem se sodelavcem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti.

Franc Prošek

RAZPIS

IMP Ogrevanje vodovod p.o., Pot k sejmišču 30, Črnuče vabi k sodelovanju strojne inženirje za opravljanje del na naslednjih področjih:

– operativno vodenje objektov,

– razvoj in konstrukcije,

– vodenje nabave,

– vodenje projektivnega oddelka,

– prodajo storitev in proizvodov.

Če vas zanima delo na posameznih omenjenih področjih, se zglasite na sedežu naše organizacije v Črnučah ali nas pokličite po telefonu 374-747 ali 374-212 (int. 58), kjer boste lahko dobili informacije.

GOSTU LAHKO POGRNEM PRAŽNJI PRT, LAHKO PA GA PUSTIM ZA ČRVIVO MIZO . . .

Lepa je ta moja dežela na sončni strani Alp. Toliko lepote na majhnem prostoru. Raznoterosti, ki se ne ponavljajo. Vse to lahko radodarno ponudimo gostu ali pa ljubosumno zadržimo zase.
Lahko mu prijazno zaželimo dober dan ali pa zlovoljno odidemo mimo.
Mimogrede mu lahko povemo, da samo pri nas raste Blagajev volčin, ali pa tisto pravljico o Zlatorogovem kraljestvu. Lahko nas pa to prav nič ne briga; saj je vseeno, ali tujec to ve ali ne.
Gostu lahko odrežemo debelo »kajlo« domačega kruha in mu natočimo tiste kapljice, ki je polna sonca, ali pa ga pustimo lačnega. Lahko mu . . . ali pa ne . . .
Teh »lahko« je nešteto.
Če jih bomo uresničili samo drobec, potem bomo bogatejši. Tako in drugače. Bo že držalo: turizem smo ljudje in turizem nas bogati.

Turizem nas bogati
Slovenija

sm dela

Aforizmi

GÔVORI

Marsikateri govornik se k besedi oglasi tudi takrat, kadar nima povedati nič kaj pametnega.

Vendar je prepričan, da bo povedal kaj pametnejšega od katerega koli drugega.

PAMET

Marsikoga sicer res kdaj sreča pamet, vendar gre pogostoma le za bežno srečanje, iz katerega se ne rodi trajno prijateljstvo.

POZABA

Kadar ugotoviš, da si vse pozabil, je najbolje, če pozabiš tudi na to.

BESEDE, BESEDE...

O tem, da je potrebno zaustaviti rast inflacije, smo si vsi edini.

In vendar si to drug drugemu še kar naprej dopovedujemo na vseh koncih in krajih.

NIČ STAVK!

Mnogi so proti stavkam.

Predvsem tisti, ki tako ali tako iz dneva v dan samo posedajo po sestankih.

VSAJ TO...

Kdor dobro ve, da ničesar ne ve, je lahko vesel, da ve vsaj to...

GOSPODARJENJE

V razvitem zahodnem svetu gospodarijo po svoje še slabše kot pri nas.

Pri nas propadejo milijarde dinarjev zaradi menic, na zahodu pa milijarde dolarjev zaradi delnic...

VPRAŠANJE

Zakaj vendar ne bi podpirali razvoja zasebnega sektorja?

Saj dobro vemo, da nam pri njem ni potrebno pokrivati izgub kakor pri družbenem...

DOGOVARJANJE

Kdaj bomo vendar naposled sprejeli družbeni dogovor o tem, da se je potrebno držati tistega, o čemer se dogovorimo?!

Obvestila PD IMP

Po Poti prijateljstva gremo dne 22., 23., 24. julija. Zaradi oddaljenosti in cen prevozov smo se odločili za tridnevno turo v Italijo (v primeru lepega vremena) na naslednje vrhove: Monte Coglians – 2780 m, Monte Zermula – 2145 m, Creta Grauzaria – 2066 m.

1. dan: – Odhod bo ob 4. uri izpred tovarne IMP na Trati, ulica Jožeta Jame. Pot bo vodila mimo krajev Trbiž, Tolmezzo, Villa Santina, Comeglians, Forni Avoltri, Collina. Pešpot se prične na višini 1333 m in do koče Marinelli na višini 2112 m potrebujemo dve uri in pol. Do vrha pa še 3 ure, za povratek do koče, v kateri bomo prenočevali, pa približno 2 uri. V kočo ni divoljeno iti v čevljih, ne pozabite vzeti s seboj copat. Hoje bo v tem dnevu od 6 do 8 ur.

2. dan – Odhod od koče bo ob 5. uri do avtomobilov. Vračali se bomo do Tolmezza, tu zavijemo proti Timauu, nekoliko pred krajem Arta pa desno proti Paularu. Od tu naprej je še 6 km makadamske ceste do izhodiščne točke za Monte Zermulo. Hoje na vrh je tri ure in pol, povratek bo v dveh urah in pol, torej bo ta dan približno šest ur hoda.

Vožnja poteka nazaj proti Tolmezzu in v smeri proti Trbižu do kraja Moggio in po dolini Aupa do izhodiščne točke za pešpot. Do neoskrbovane koče (lahko se kuha, vzemite rjuho ali spalno vrečo) Tinivella, na višini 1280 m potrebujemo dve uri hoje.

3. dan – Najkasneje ob 6. uri bomo krenili proti vrhu Creta Grauzaria 2066 m. Hodili bomo 3 ure do vrha in prav toliko časa nazaj, do avtomobilov pa še 2 uri. Od tu do Resiutte, kjer se bo prileglo okrepčilo, pa ni več daleč.

Oprema mora biti visokogorska: dobri čevlji, perilo in oprema proti dežju, smučarske palice, baterija, copati – hrana iz nahrbtnika. Obvezen je potni list, ki mora biti veljaven!

Prijavite se do 8. julija 1988 pri poverjenikih, od 8. do 15. ure pa na telefon 52-069 (Oča) od 6. do 7. ure in od 12. do 13. ure.

Lastniki avtomobilov, ki ste pripravljeni peljati, povejte, koliko mest imate še prostih, ostali se prijavite normalno. Prijavnina za vse je 1000 din, tisti, ki pa nimate avtomobila, plačate akontacijo 15.000 din in za stroške v Italiji po 30.000 lir.

Vožnje v teh treh dneh je okrog 500 km.

Bernard Klobučar-Oča
Janez Seliškar

Nadaljevanje Slovenske planinske poti nas bo vodilo po grebenu južnobohinjskih gora od Vogla do Črne prsti. Odhod udeležencev bo v petek, 8. 7. 1988 ob 17. uri. Odpeljali se bomo z avtobusom do Bohinja. Povzpeti se moramo še do koče pod Bogatinom, kjer bomo prenočili.

Naslednji dan nas bo pot vodila preko sedla Škrbina do planine Razor, pa naprej preko vrha Vogla, Rodice proti Črni prsti, kjer bomo prenočili. Naslednji dan pa se bomo spustili le še do Bohinjske Bistrice.

Prvi dan bo 7 do 8 ur hoje, sestop v Bistrico naslednjega dne pa zahteva zmerne hoje dve uri in pol.

Vodja izleta bo Seliškar.

Janez Seliškar

Mokri na Ključu

Tradicionalni 11. pohod na Ključ, na katerem sodelujejo PD IMP Ljubljana, Športno društvo Dragomer, Gasilsko društvo Brezje in vojaki garnizije JLA Vrhnika, je bil letos zaradi se še znotraj močili, zato je bilo slišati pesem, ki se je mešala z grmenjem in šumenjem dežja po drevju. Predlog, da se vrnemo v dolino, je bil sprejet. Žal, vsem ni bilo mogoče to novico sporočiti, ker so mnogi že zapustili Ključ, saj so bili do kože mokri.

Dom gasilcev v vasi Brezje se je hitro polnil. Kmalu nas ni več zanimalo, kaj se dogaja zunaj, bili smo na suhem in toplem. Šolska mladina se je utaborila pri zakurjeni peči in čakala, kdaj bo žrebanje, za ostali program se niso dosti menili. Ansambel mladih fantov je zaigral nekaj poskočnih viž in tako je bilo vse pripravljeno za začetek programa. Mešani pevski zbor pod vodstvom zborovodje tovariša Jesenovca je za uvod zapel nekaj pesmi. O pomenu pohoda na Ključ in zgodovinski preteklosti Ključa je spregovoril predsednik ZSMS Dragomer. Po uradnem delu se je začelo težko pričakovano žrebanje, ki ga je vsem v zadovoljstvo izpeljal Tone Lah. Izbral si je poleg komisije še cicibana, da je vlekel številke iz klobuka. Ciciban še ni poznal številk, zato tudi ni mogel goljufati, nagrado pa je imel zagotovljeno, in to čokolado.

Sporočilo je bilo poslano na Ključ, saj je bilo vodstvo že na Ključu. Dokaj žalostna je bila podoba pohodnikov na Ključu. Nekaj jih je bilo pod smrekami, nekaj pod napušči dóma ali šankov, le malo število je bilo tako srečnih, da so pristali v domu. Začeli so imeti težave z ravnotežjem, ker so pripomb, zato je Tone Lah dobil mandat te funkcije že za naslednje leto. Po opravljenem ceremonialu so začeli deliti hrano in pijačo, vmes pa so fantje igrali vesele viže. Pari so se zavrteli in se vrteli še v pozne popoldanske ure.

Ob razhajanju smo bili vsi enotnega mnenja, da je bil dan lepo preživet in namen pohoda dosežen, seveda bi bilo veliko lepše v naravi in ob sončnem vremenu. Pa drugo leto boljše.

Zdravko Nastran

Med narcise na Golico

Planinsko društvo IMP Ljubljana vsako leto organizira izlet na Golico, da ustreže veteranom in novim udeležencem, željnim videti lepoto Golice v pomladnem cvetju narcis, ko je vsa Golica odeta v beli plašč narave. Kar lepo število se nas je zbralo pod uro pred železniško postajo. Bili smo vseh starosti in spolov, zato je bila družba živahna in vesela. Vsi smo želeli preživeti dan v najboljšem razpoloženju sredi vonja cvetočih narcis.

Predno smo se odpravili na vlak, smo želeli kupiti karte. Tu se je ob navalu zataknilo. Prav 28. 5. 1988, ko smo mi potovali, so začele veljati nove cene prevozov. Blagajne na to niso bile dovolj resno pripravljene, zato preračunavanje na nove cene ni šlo najbolje od rok. Veliko jih je odšlo na vlak brez vozne karte z zagotovilom blagajničarke, da bodo plačali na vlaku brez dodatka. Predpisi so predpisi, zato je sprevodnik zaračunaval po ceniku in ne po zagotovilih blagajničarke. Trenutno je bilo zaradi tega nekaj slabe volje. Preden smo prišli do Jesenic, smo že pozabili na potegavščino, saj nam predpisi skoraj vsak dan zabelijo s čim novim, kdo bi se potem še jezil.

Redni avtobus je že odpeljal z Jesenic na Planino pod Golico, kamor smo bili tudi mi namenjeni, zato smo morali čakati drugi prevoz. Naš vodja Marjan Požar, vesel, da ima tako veliko skupino, je takoj odšel z Janezom Seliškarjem, da organizirata poseben prevoz. Tudi cigarete ni bilo časa pokaditi, že je avtobus stal na postaji, pripravljen, da nas odpelje pod Golico. Vsi smo se stlačili v avtobus, bil je tako poln, da je le s težavo prisopihal na Planino pod Golico. Veselja in razpoloženja kljub gneči ni manjkalo.

Po izstopu iz avtobusa smo si najprej naravnali kosti. V bližnjem gostišču so si transverzalci že lahko odtisnili žig slovenske planinske poti. Dobila se je kava, čaj, kaj močnejšega pa ne smejo prodajati tako zgodaj. Vodja Marjan je kolono takoj začel usmerjati proti Golici. V dolini je vreme še kar dobro kazalo, pogorje Golice pa je bilo zavito v meglo, zato ni bilo pričakovati kaj dobrega. Korak za korakom smo se vzpeljali, saj je do koče pod Golico možno premagati 560 metrov višinske razlike. Kmalu so bile odveč bunde, pulovri in še kaj. Ko smo prišli nad vas Planino, se nam je odprl čudežni svet. Kamor je segalo oko, povsod so s videli cvetovi narcis, kakor beli t pihi, pogrnjeni čez poljane, da se ok ne more načuditi lepotam, ki jih nu narava. Tudi omamni vonj narc kljub vetru stalno opozarja nos, da narcise v polnem razcvetu. Nič čud nega, da ima Golica zaradi teh lep toliko pesmi za mlade po srcu. K nismo se mogli ločiti od lepih pogl dov in mamljivih vonjav, zato pa fotoaparat ujel nekaj nepozabn spominov.

Hodili smo že nekaj več kot en uro. Zajela nas je megla, obenem zagrnila vse lepote, ki smo jih še zdaj zdaj občudovali. Padlo je tudi nek kapelj dežja, zato smo začeli postaja zaskrbljeli. Kaplje so kmalu pon hale, le megla se ni hotela razkadi

Pri koči pod Golico – 1530 metrov smo naredili daljši počitek, ne zara utrujenosti, čakali smo, kaj nam b prineslo vreme. Bile so črne megl kot da bo začelo padati, vmes je pih močan veter, zato za vzpon na vrh bilo primerno. Planinci, ki so sest pali z vrha Golice, niso poročali k spodbudnega. Vodstvo pohoda se po kratkem posvetu odločilo, d vzpon na vrh opustimo in v podnožj Golice odidemo na Pristavo.

Že kmalu pod kočo smo ušli ob jemu megle. Ponovno je bilo narav videti v vsej njeni lepoti, zato smo s z lepotami opajali vse do Pristave. T so planinci odtisnili že tretji žig slo venske planinske poti. Tudi oddah nili smo se, nekaj pojedli in se pripra vili za povratek v dolino. Pristav smo zapuščali ob lepem sončnem vre menu, polni lepih spominov, le Go lica je ostala zavita v sivo meglo.

ZDRAVKO NASTRAN

Blegoš

Najvišji vrh v škofjeloškem pogorju Blegoš – 1563 metrov je bil ob tradicionalnem pohodu 8. maja 1988 dobro obiskan. Tako kot vseh zimskih pohodov, so se planinci PD IMP Ljubljana zelo številno udeležili še zadnjega v sezoni 87/88.

Blegoš ni tako oddaljena točka, zato se je do podnožja mogoče pripeljati z rednimi avtobusi, seveda s presedanjem. Izredni prevozi (brez presedanja) niso bili pavočasno organizirani, zato smo se poslužili rednih prevozov. Vreme ni kazalo na najbolj sončno, ko smo odhajali iz Ljubljane, vendar smo se polni optimizma in željni ture naložili v avtobus. V Šk. Loki smo morali prestopiti na avtobus, ki odpelje v Javorje. V tej vasi je konec lepega in hitrega potovanja. Tu so se nahrbtniki oprijeli hrbtov in že smo začeli pot proti Blegoušu. V slabi uri smo dosegli vas Žetino. Tudi kakšen pulover ali srajca sta bila odveč, predno smo prišli v Žetino, čeprav je vozna cesta dobro urejena. Planinci pa kljub temu ceste niso preveč veseli, saj se morajo celo pot izogibati avtomobilom. Letos nam je bilo vsaj toliko prizanešeno, da ni bilo prahu, velikih luž na cesti pa tudi ne.

Nekaj več kot uro in pol smo hodili do Črnega kala. Tu je križišče gorskih in gozdnih voznih poti, zato je na tem križišču primerno poskrbljeno z gostinskimi uslugami. Posebnost letošnje ponudbe so bile specialitete domače kuhinje. To niso bila topla jedila, bila pa so domača orehova potica, šarkelj, medeni kruhki, krofi, domači piškoti, in domači kruh, pečen v krušni peči. Planinci so se teh dobrot posluževali, ne zaradi lakote, bilo je tako vabljivo, da se ni bilo mogoče upreti poslasticam, ki so vabile. Če pa takšne dobrote prodajajo lepa kmečka dekleta, je trgovina še bolj uspešna.

Po krajšem počitku smo se odločili, katero pot bomo izbrali, da dosežemo vrh Blegoša. Od tu vodijo tri poti na vrh. Mi smo se odločili za grebensko pot, ki je označena z znaki loške planinske poti ter je najbolj strma, tako da si lahko grizeš kolena, je pa nekaj krajša. V snežnih razmerah pot ni primerna zaradi plazovitega pobočja. Vrh smo dosegli v eni uri vsi prepoteni in potrebni okrepčila. Nahrbtniki so kar popadali z ramen in že so se odpirale stekleničke z zdravilom PREVENTIVA. Dobili smo še kontrolne lističe in se odpravili do 172 metrov niže ležeče planinske koče Škofjeloškega odreda. Na vrhu ni bilo prijazno, saj je močno pihalo, razgledov pa tudi ni bilo.

Koča leži v zavetrju, zato smo posedli ob mizah, na brunih, po travi in počakali proslavo, ki je bila osrednja točka pohoda. Tu se je pokazalo, da ni dobre volje ali pa denarja. Program je obsegal pozdrav pohodnikom, kratek govor člana ZSMS občine Šk. Loka in zborno recitacijo učencev osemletke z Gorenje vasi. Proslava je minila brez kulturnega programa, kar pa ni najbolj pohvalno za organizatorje pohoda. Pohod spominja na 9. maj, dan zmage in ga je potrebno proslaviti slovesno. Udeleženci pohoda so bili vseeno razpoloženi, saj je bilo toliko harmonikarjev, kot da je tekmovanje. Tudi mi smo imeli svojega, našega Ivana. Bil je neugnan v igranju, zato nas ni zeblo, čeprav je bilo oblačno in hladno.

Vračali smo se po južni strani Blegoša. Na Črnem kalu smo z lističi, ki smo jih dobili na vrhu Blegoša, potrdili pohod z žigom v knjižice. Bilo je 40 planincev PD IMP Ljubljana, zato so nekateri dobili knjižice za prvi pohod. Drugi pa so dobili bronaste, srebrne in zlate značke, nekaj pa je bilo že plaket za 10-kratno udeležbo na pohodu. Slednji so bili še posebno veseli, zato je bilo potrebno nazdraviti.

V Ljubljano smo se vračali z rednimi prevozi, veseli, da smo uspešno zaključili vse zimske pohode v zadnji sezoni in preživeli lep dan v naravi.

ZDRAVKO NASTRAN

NAGRADNA KRIŽANKA

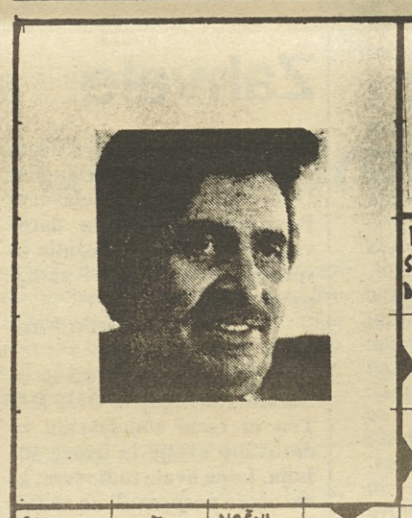

MARX
PLANOTA V ETIOPIJI
LESEN PODSTAVEK ZA OPEKO
FIGURA PRI ČETVORKI
VZDEVEK IGRALCA POLIČA
PIRAN
DRUŽINA SLOV. SKLADATELJEV
ŽEN. IME
IVAN KOVAČIČ
NEIZBEŽNOST
TORBA ZA SPISE
SESTAVIL MARKO BOKALIČ
NAŠA REPUBLIKA
NOČNI LOKAL
OBLIKA TEKMOVANJA
VULKAN NA SICILIJI
MINERAL MORSKA PENA
VEDA
TELOVADNI ELEMENT
FLAMSKI SLIKAR
ZASEDBA OZEMLJA S SILO
JANEZ TRDINA
SERVIETA
PREBIVALEC GOR. BRD
SUHO
ELEMENT MED VRATI
ANGLEŠKA MERA, COLA
POKRIVALO POSODE
HRVAŠKO MESTECE
JOSIP IPAVEC
SIBIRSKO MESTO
KDOR IGRA NA OBOO
PRIJETEN VONJ
VRSTA SLADICE
AZIJSKA ŽITARICA
IMP GLASNIK
PALICA ZA ČIŠČENJE PLUGA
PREKMUR. JED
POLTEMA
ANGLEŠKI IGRALEC SHAKESPEAROVIH DEL
OBOPTINA V ZIBU
OVITEK
IVAN CANKAR
KOTOR
PRIŠITEK NA HLAČAH
FIGURA PRI POKRU
SL. FILM. REŽISER (FRAN)
OLEG VIDOV
ZAVAROVANJE VOZIL
FRANC. M. IME
BELOVNA SKUPINA
SNOV ZA BELJENJE

PRAVILNA REŠITEV nagradne križanke v majski številki Glasnika IMP: loka, Kajuh, pesnik, KD, rt, Lima, maestro, Orsk, izvod, peta, Cooper, slog, antrim, VE, Lora, žanr, Trajan, Epir, roke, lokativ, Krk, OT, kok, stil, dež, podloga, Ekipa, nered, Cadiz, od, la

Za pravilne rešitve križank v majski številki so bili izžrebani:

1. **Fedja CANKAR,** Elektromonter (7000 din)
2. **Marjan RAKOVEC,** Klima montaža (5000 din)
3. **Matjaž HOČEVAR,** Elektromonter (3000 din)

NAGRADNI NATEČAJ:

Pravilne rešitve pošljite na naslov: IMP Glasnik, Ljubljana, Likozarjeva 6 (Nagradna križanka). Rešitve pošljite do 1. julija. Med izžrebance bomo razdelili tri nagrade v višini 15.000 dinarjev.